

ปัจจัยที่มีผลต่อการอนามัยในด้านการรักษาพยาบาลของประชากร

ในเขตชุมชนแออัดที่ปรับปรุงแล้ว

ในบทนี้จะกล่าวถึงการอนามัยในด้านการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค ทั้งนี้เพราะการรักษาพยาบาลมีความจำเป็นมากเมื่อมีอาการเจ็บป่วย นอกจากนั้นการป้องกันโรคก็จะช่วยไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยได้ และถ้าประชาชนรู้จักการป้องกันโรคก็จะพ้นจากการเป็นโรค สุขภาพก็จะดี การอนามัยในบทนี้ก็คือ การรักษาพยาบาล การคลอด การฝากครรภ์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการปลูกฝีฉีดวัคซีน

ปัจจัยที่จะนำมาวิเคราะห์คาดว่าน่าจะมีผลต่อการรักษาพยาบาลและป้องกันโรค คือ

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ
2. ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ การศึกษา
3. ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ การดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ และการฟังวิทยุรายการสุขภาพ

ในเรื่องของการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคได้วิเคราะห์ออกเป็นดังนี้

1. วิธีการรักษาพยาบาล เมื่อมีอาการเจ็บป่วยได้ไปรักษาถูกแบบแผนโดยไปที่สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชน เช่น โรงพยาบาล คลินิก ศูนย์สาธารณสุข หรือได้รับการรักษาไม่ถูกแบบแผนด้วยการไปซื้อยาตามร้านขายยา ร้านชำ ไม่รักษาเลยปล่อยทิ้งไว้ให้หายเอง
2. วิธีการคลอดได้ใช้วิธีการที่ถูกแบบแผนหรือไม่ คือการไปคลอดที่โรงพยาบาล คลินิก สถานพยาบาล หรือใช้วิธีการที่ไม่ถูกแบบแผน คือการคลอดที่บ้าน หมอคำแย
3. วิธีการป้องกันรักษาโรค ได้ใช้วิธีการที่ถูกแบบแผนหรือไม่ คือการปลูกฝีและฉีดวัคซีน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการฝากครรภ์กับโรงพยาบาล คลินิก สถานพยาบาลหรือไม่ได้ป้องกันอะไรเลย

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ อาชีพเป็นปัจจัยทาง เศรษฐกิจที่สำคัญ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมักจะใช้ อาชีพของสตรีเป็นตัวหลัก ในกรณีศึกษาเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว หรือเกี่ยวกับสตรีเอง แต่ก็ มิได้น้อยที่ใช้อาชีพของสามีเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ที่มีอาชีพ อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชาวนาและประมง ต้องการเข้ารับการรักษาดังวิธีสมัยใหม่มากที่สุด ในกรณีที่เป็น โรคร้ายแรง (อุทพงษ์ กุณฑลบุตร 2524 : 76) ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้อาชีพของสามีใน ฐานะที่เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยได้แบ่งกลุ่มอาชีพของสตรีออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มใช้วิชาชีพ ค้าขาย บริการ การใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน

1.1 สถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

เมื่อพิจารณาจากสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามอาชีพของภรรยา จากตารางที่ 2 พบว่า สตรีทุกอาชีพยกเว้น กลุ่มที่ใช้วิชาชีพ จะซื้อยาจากร้านขายยาเป็นส่วน ใหญ่ เช่น กลุ่มค้าขายซื้อยาจากร้านขายยาสูงสุดร้อยละ 79.9 กลุ่มแม่บ้านร้อยละ 72.9 กลุ่มใช้แรงงานร้อยละ 65.2 กลุ่มบริการร้อยละ 58.8 และกลุ่มใช้วิชาชีพร้อยละ 31.4 และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) ก็พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 41.6 แสดงว่าอาชีพต่างกัน จะมีความสัมพันธ์กับสถานที่ ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย นั่นคือ อาชีพที่ใช้วิชาชีพเมื่อเจ็บป่วยจะได้รับการรักษาที่ดีกว่า หรือ ทันสมัยกว่าอาชีพผู้ใช้แรงงานและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ปัจจัยด้านการศึกษา แสดงถึงความสำคัญอย่าง เห็นได้ชัด โดยที่จะเห็นได้ว่า เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ร้อยละของการซื้อยาจากร้านขายยา จะลดลงตามลำดับ ค่าตาราง ที่ 2 แสดงว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ากว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะซื้อยาจากร้านขายยาสูงถึงร้อยละ 78.8 ในขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การซื้อยาจาก ร้านขายยาลดลงเหลือร้อยละ 68.3 และ 62.9 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสตรีกับสถานที่รับยาเมื่อเจ็บป่วยตามที่กล่าว ข้างต้น เมื่อควบคุมด้วยตัวแปร การศึกษาของสตรี ยังพบความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยที่สตรีกลุ่ม ใช้วิชาชีพและมีการศึกษาสูงในระดับสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละของการซื้อยาจากร้านขายยา ค่าสุด (ร้อยละ 30.3) ในขณะที่สตรีกลุ่มค้าขาย ซึ่งมีประกอบการค้าประเภทร้านค้า หาบเร่

แห่งลอยมีร้อยละของการซื้อขายจากร้านขายยาสูงสุด และไม่ว่าจะพิจารณาจากสตรีที่มีการศึกษาระดับใด โดยเฉพาะสตรีที่ประกอบอาชีพค้าขาย และมีการศึกษาระดับต่ำ คือต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซื้อยาจากร้านขายยาสูงสุดถึงร้อยละ 83.3

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ สตรีในกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงานมีแบบแผนคล้ายคลึงกับกลุ่มอาชีพค้าขาย คือไม่ซื้อยาจากร้านขายยาในสัดส่วนที่สูง ในขณะที่สตรีอาชีพบริการมีแนวโน้มไปในทางกลุ่มวิชาชีพ คือมีความทันสมัยในการรักษาพยาบาล ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังเป็นจริงส่วนใหญ่ เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีมาพิจารณาร่วมด้วย

1.2 สถานที่ที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะไปโรงพยาบาลหรือคลินิกทั้งสิ้น มีข้อที่น่าสังเกตว่า กลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งยังคงซื้อยาจากร้านขายยารักษาตนเอง ในร้อยละที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น (ร้อยละ 36.0) ถัดมาได้แก่ กลุ่มแม่บ้านร้อยละ 32.2 ในขณะที่กลุ่มอาชีพบริการและกลุ่มวิชาชีพจะไปซื้อยามารักษาตนเองในสัดส่วนที่ต่ำสุด ร้อยละ 16.7 และ 17.4 ตามลำดับ ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ มีสตรีส่วนหนึ่ตอบว่า ไม่รักษาเมื่อเจ็บป่วย อาจเป็นไปได้ว่า การเจ็บป่วยในบ้านเป็นการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่ถึงขั้นส่งโรงพยาบาลหรือคลินิก ในกลุ่มที่ตอบไม่รักษาเมื่อเจ็บป่วย ขนาดตัวอย่างมีน้อยมาก จึงไม่สามารถวิเคราะห์ในรายละเอียดลงไปได้

เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย แบบแผนดังกล่าว ยังคงเป็นจริงอยู่ โดยที่สตรีผู้มีอาชีพใช้แรงงาน ยังซื้อยามารักษาตัวเองสูงสุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นในระดับการศึกษาเดียวกัน โดยเฉพาะสตรีที่มีอาชีพใช้แรงงาน ที่มีการศึกษต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ส่วนใหญ่จะซื้อยาจากร้านขายยา (ร้อยละ 58.3) ซึ่งนับว่าด้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในด้านการรักษาพยาบาล ในขณะที่กลุ่มแม่บ้าน ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีสัดส่วนการไปซื้อยามารักษาตนเองสูงรองลงมาจากกลุ่มที่ใช้แรงงาน อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 11.5 ซึ่งแสดงว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 ร้อยละของสถานที่ได้รับยา เมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามอาชีพของภรรยาและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
การใช้วิชาชีพ	31.4	28.6	40.0	5.5 (35)
การค้าขาย	79.9	10.6	11.5	17.7 (113)
การบริการ	58.8	15.7	25.5	8.0 (51)
การใช้แรงงาน	65.2	9.6	25.2	21.2 (135)
แม่บ้าน	72.9	14.5	12.5	47.6 (303)
รวม	68.8 (438)	13.7 (87)	17.6 (112)	100.0 (637)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
การใช้วิชาชีพ	-	-	-	-
การค้าขาย	83.3	12.5	4.2	23.1 (24)
การบริการ	62.5	25.0	12.5	7.7 (8)
การใช้แรงงาน	80.0	20.0	-	19.2 (20)
แม่บ้าน	78.8	7.7	13.5	50.0 (52)
รวม	78.8 (82)	12.5 (13)	8.7 (9)	100.0 (104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
การใช้วิชาชีพ	-	-	-	0.5 (2)*
การค้าขาย	76.1	11.3	12.7	18.6 (71)
การบริการ	55.9	17.6	26.5	8.9 (34)
การใช้แรงงาน	63.2	8.4	28.4	24.9 (95)
แม่บ้าน	70.6	16.1	13.3	47.1 (180)
รวม	68.3 (261)	13.4 (51)	18.3 (70)	100.0 (382)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
การใช้วิชาชีพ	30.3	30.3	39.4	21.9(33)
การค้าขาย	77.8	5.6	16.7	11.9(18)
การบริการ	66.7	-	33.3	6.0(9)
การใช้แรงงาน	60.0	5.0	35.0	13.2(20)
แม่บ้าน	74.6	15.5	9.9	47.0(71)
รวม	62.9(95)	15.2(23)	21.9(33)	100.0(151)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 41.6 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ร้อยละของสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามอาชีพของภรรยาและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย				
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	รวม
รวมทุกระดับการศึกษา					
การใช้วิชาชีพ	52.2	26.1	17.4	4.3	6.0(23)
การค้าขาย	43.3	29.9	25.4	1.5	17.5(67)
การบริการ	33.3	46.7	16.7	3.3	7.8(30)
การใช้แรงงาน	34.9	27.9	36.0	1.2	22.5(86)
แม่บ้าน	37.9	28.2	32.2	1.7	46.2(177)
รวม	35.6(148)	29.6(114)	29.8(114)	1.8(7)	100.0(383)

ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การใช้วิชาชีพ	-	-	-	-	-
การค้าขาย	35.3	41.2	23.5	-	27.0(17)
การบริการ	28.6	42.9	28.6	-	11.1(7)
การใช้แรงงาน	8.3	33.3	58.3	-	19.0(12)
แม่บ้าน	33.3	25.9	40.7	-	42.9(27)
รวม	28.6(18)	33.3(21)	38.1(24)	-	100.0(63)

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การใช้วิชาชีพ					0.9(2)*
การค้าขาย	43.9	26.8	26.8	2.4	18.0(41)
การบริการ	35.0	50.0	10.0	5.0	8.8(20)
การใช้แรงงาน	37.9	29.3	31.0	1.7	25.4(58)
แม่บ้าน	38.3	29.0	30.8	1.9	46.9(107)
รวม	39.5(90)	30.3(69)	28.1(64)	2.2(5)	100.0(228)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่ไปรักษา เมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
<u>สูงกว่าชั้นประถมปีที่ 4</u>					
การใช้วิชาชีพ	47.6	28.6	19.0	4.8	22.8(21)
การค้าขาย	55.6	22.2	22.2	-	9.8(9)
การบริการ				-	3.3(3)*
การใช้แรงงาน	43.8	18.8	37.5	-	17.4(16)
แม่บ้าน	39.5	27.9	30.2	2.3	46.7(43)
รวม	43.5(40)	26.1(24)	28.3(26)	2.2(2)	100.0(92)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 11.50 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 การฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

การฝากครรภ์บุตรคนแรก เป็นปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่ใช้วัดความทันสมัยของการปฏิบัติตนด้านอนามัยของประชากร ถึงแม้ว่าประชากรของกรุงเทพมหานครมีโอกาสดีกว่าประชากรในจังหวัดอื่น ในการรับบริการด้านนี้จากสถานบริการของรัฐของกรุงเทพมหานครและของเอกชน แต่อาจเป็นไปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดส่วนหนึ่ง เป็นผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัด โดยเฉพาะจากชนบทซึ่งอาจจะได้รับบริการของรัฐในด้านนี้ไม่ทั่วถึง หรือสตรีเองขาดความรู้ความเข้าใจ และละเลยต่อการฝากครรภ์

จากการศึกษาครั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการฝากครรภ์ของสตรีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ถึงค่าในตารางที่ 4 พบว่า สตรีไม่ว่ากลุ่มอาชีพใด นิยมที่จะไปฝากครรภ์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้โดยที่กลุ่มใช้วิชาชีพไปฝากครรภ์สูงสุด ร้อยละ 97.4 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอาชีพบริการ ร้อยละ 90.2 กลุ่มที่ใช้แรงงานร้อยละ 89.6 กลุ่มแม่บ้านร้อยละ 89.2 และต่ำสุดในกลุ่มค้าขายร้อยละ 83.2 และเมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการศึกษาาร่วมด้วย พบว่า แบบแผนไม่ชัดเจนนัก แต่มีข้อนำสังเกตว่า สตรีที่มีการศึกษาในกลุ่มที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะนิยมฝากครรภ์มากที่สุดในทุกกลุ่มอาชีพ เช่น ในกลุ่มใช้แรงงานและค้าขายมีถึงร้อยละ 100.00 กลุ่มแม่บ้าน 98.5 เป็นต้น

แสดงว่าปัจจัยด้านการศึกษามีส่วนสำคัญต่อการไปฝากครรภ์ของสตรีมากกว่าปัจจัยด้านอาชีพเสียอีก โดยที่สตรีที่มีการศึกษาสูงไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด เกือบทั้งหมดจะฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และผู้มีอาชีพค้าขาย ฝากครรภ์สูงถึงร้อยละ 100.00 สูงกว่ากลุ่มสตรีที่ประกอบอาชีพด้านวิชาชีพเสียอีก ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 6.7 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของภรรยากับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

ปัจจัยด้านสถานที่คลอดบุตรคนแรก ก็มีลักษณะคล้ายกันกับปัจจัยด้านการฝากครรภ์ กล่าวคือ ในตารางที่ 5 พบว่าสตรีทุกกลุ่มอาชีพจะไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลเป็นส่วน ใหญ่ เช่น กลุ่มที่ใช้วิชาชีพร้อยละ 100.0 กลุ่มอาชีพบริการร้อยละ 91.8 และต่ำสุดในกลุ่ม อาชีพค้าขายร้อยละ 81.1 ในขณะที่กลุ่มอาชีพใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้านอยู่ระหว่างกลาง

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาของสตรีพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าชั้นประถมศึกษา- ปีที่ 4 กลุ่มการค้าขาย กลุ่มการใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน ยังนิยมคลอดบุตรคนแรกที่บ้าน สูงถึงร้อยละ 33.3, 23.8 และ 20.8 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มสตรีอาชีพบริการไปคลอดบุตร คนแรกที่โรงพยาบาลถึงร้อยละ 100.0 แต่เมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถม- ปีที่ 4 ในทุกกลุ่มอาชีพ เกือบทั้งหมดไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาล โดยเฉพาะร้อยละ 100.0 ของสตรีกลุ่มอาชีพ การใช้วิชาชีพ การค้าขาย และการบริการ จะไปคลอดบุตรคนแรก ที่โรงพยาบาล เมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสตรีกับสถานที่คลอดบุตรคนแรก จะแสดงให้เห็นว่า สตรีที่ประกอบอาชีพมีความทันสมัยที่สุดในเรื่องนี้ โดยที่กลุ่มค้าขายมีความ ทันสมัยน้อยที่สุด แต่เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีมีผลอย่าง มากต่อความทันสมัย ในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูง แม้แต่ผู้ประกอบอาชีพค้าขายก็ไปคลอดบุตร คนแรกที่โรงพยาบาลถึงร้อยละ 100.0 เท่ากับกลุ่มสตรีที่มีอาชีพด้านวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม เมื่อ ทดสอบด้วยค่าไคร้-สแควร์ (x^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ ค่าไคร้-สแควร์ (x^2) = 11.84 แสดงว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรก แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุคคลแรก จำแนกตามอาชีพของภรรยา และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	การฝากครรภ์		
	ฝาก	ไม่ฝาก	รวม
รวมทุกระดับการศึกษา			
การใช้วิชาชีพ	97.4	2.6	6.3(39)
การค้าขาย	89.2	16.8	18.1(113)
การบริการ	90.2	9.8	8.2(51)
การใช้แรงงาน	89.6	10.4	20.0(125)
แม่บ้าน	89.2	10.8	47.4(296)
รวม	88.8(554)	11.2(70)	100.0(624)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
การใช้วิชาชีพ	-	-	-
การค้าขาย			25.2(2)*
การบริการ	100.0	-	7.5(8)
การใช้แรงงาน	81.0	19.6	19.6(21)
แม่บ้าน	70.6	29.4	47.7(51)
รวม	74.8(80)	25.2(27)	100.0(107)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
การใช้วิชาชีพ		-	0.5(2)*
การค้าขาย	84.1	15.9	18.6(69)
การบริการ	87.5	12.5	8.6(32)
การใช้แรงงาน	89.8	10.2	23.7(88)
แม่บ้าน	91.1	8.9	48.5(180)
รวม	89.2(331)	10.8(40)	100.0(371)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>			
การใช้วิชาชีพ	97.3	2.7	25.3(37)
การค้าขาย	100.0	-	11.7(17)
การบริการ	90.9	9.1	7.5(11)
การใช้แรงงาน	100.0	-	11.0(16)
แม่บ้าน	98.5	1.5	44.5(65)
รวม	97.9(143)	2.1(3)	100.0(146)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 6.7 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ร้อยละของสถานที่คลอคนุครคนแรก จำแนกตามอาชีพของภรรยาและการศึกษา
ภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่คลอคนุครคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
รวมทุกระดับการศึกษา			
การใช้วิชาชีพ	100.0	-	6.0(36)
การค้าขาย	81.1	18.9	18.6(111)
การบริการ	91.8	8.2	8.2(49)
การใช้แรงงาน แม่บ้าน	89.0	11.0	19.8(118)
	89.7	10.3	47.4(282)
รวม	88.8(529)	11.2(67)	100.0(596)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
การใช้วิชาชีพ	-	-	-
การค้าขาย	66.7	33.3	26.0(27)
การบริการ	100.0	-	7.7(8)
การใช้แรงงาน แม่บ้าน	76.2	23.8	20.2(21)
	79.2	20.8	46.1(48)
รวม	76.9(80)	23.1(24)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
การใช้วิชาชีพ			0.6(2)*
การค้าขาย	82.4	17.6	18.9(68)
การบริการ	87.5	12.5	8.9(32)
การใช้แรงงาน แม่บ้าน	91.5	8.5	22.8(82)
	89.7	10.3	48.8(175)
รวม	88.6	11.4	100.0(359)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>			
การใช้วิชาชีพ	100.0	-	25.6(34)
การค้าขาย	100.0	-	12.0(16)
การบริการ	100.0	-	6.8(9)
การใช้แรงงาน	93.3	6.7	11.3(15)
แม่บ้าน	98.3	1.7	44.3(59)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$x^2 = 11.84 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่

เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ซึ่งมีประโยชน์มากต่อสุขภาพอนามัย และการป้องกันโรคของเด็ก จากตารางที่ 6 พบว่า ส่วนใหญ่สตรีในทุกกลุ่มอาชีพจะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ ของบุตรคนแรกนานกว่า 12 เดือนขึ้นไป อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้านร้อยละ 57.4 กลุ่มอาชีพค้าขายร้อยละ 52.1 กลุ่มใช้แรงงานร้อยละ 50.3 ยกเว้นกลุ่มที่ใช้วิชาชีพที่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ในระยะเวลาที่สั้นกว่า กล่าวคือ ระยะเวลา 0-6 เดือนถึงร้อยละ 61.9

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษาของสตรี เข้ามาพิจารณาด้วย พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังเป็นไปในลักษณะ เดิม อาทิเช่น ผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มค้าขายร้อยละ 55.6 และกลุ่มใช้แรงงานร้อยละ 56.5 และกลุ่มแม่บ้านร้อยละ 67.3 เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือน ในขณะที่สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีในกลุ่มใช้วิชาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.5 เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ระยะ 0-6 เดือน ส่วนกลุ่มค้าขาย และใช้แรงงาน จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือน คือร้อยละ 63.2 และ 60.9 ตามลำดับ คำที่ได้ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะและสภาวะการทำงานที่ต่างกัน สตรีที่ประกอบอาชีพด้านวิชาชีพนั้น ลักษณะงานไม่เอื้ออำนวยต่อการให้นมบุตรเป็นระยะเวลานานได้ งานด้านบริการก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่งานด้านค้าขายซึ่งก็เป็นการค้าขายขนาดเล็ก เป็นงานที่ทำอยู่กับบ้าน ซึ่งจะไม่ต่างไปจากกลุ่มแม่บ้านเท่าใดนัก สตรีสามารถให้นมบุตรในช่วงระยะเวลาที่นานกว่าได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำค่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมาทดสอบด้วยค่าสถิติไคร-สแควร์ (χ^2) ก็พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร-สแควร์ (χ^2) = 28.9 ซึ่งแสดงว่า อาชีพของสตรีมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่สำหรับบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.6 การได้รับภูมิคุ้มกันของบุตรคนแรก

ปัจจุบันนี้การให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก ได้ขยายวงกว้างขึ้นตามลำดับ โดยการให้ภูมิคุ้มกันบางอย่างจะให้ตั้งแต่แรกเกิด โดยปกติแล้วภูมิคุ้มกันที่ให้ได้แก่ โรคคอตีบ ไอกรน บาดทะยัก (ดี ที ที) โปลิโอ และวัณโรค (บี ซี จี) และที่เริ่มนำเข้ามาให้บริการคือการให้ภูมิคุ้มกันการออกหัก ในการศึกษาคั้งนี้ ได้นำภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ซึ่งป้องกันวัณโรคมาศึกษาเพียง

โดยปกติแล้วสตรีไทยที่ประกอบอาชีพค้าขาย มักเป็นการค้าขนาดเล็กประเภท
ขายปลีก หาบเร่ แผงลอย หรือร้านชำ เป็นต้น สตรีทั้ง 3 กลุ่มนี้มักจะซื้อยาจากร้านขายยามา
รับประทานเองเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น ในขณะที่สตรีในกลุ่มอาชีพบริการ จัดอยู่ในกลุ่มระหว่าง
กลาง แต่ค่อนข้างจะมีความทันสมัยคล้ายกับกลุ่มวิชาชีพ เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีมา
พิจารณาร่วมด้วยแบบแผน ความสัมพันธ์จะชัดเจนที่สุด ในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประธม-
ปีที่ 4 โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่ประกอบอาชีพและมีการศึกษาสูงกว่าชั้นประธมปีที่ 4 จะมีความ
ทันสมัยในการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคสูงสุด แบบแผนในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาชั้นประธม-
ปีที่ 4 และกลุ่มต่ำกว่าชั้นประธมปีที่ 4 มีแบบแผนที่ไม่ชัดเจนเท่ากับกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูง
กว่าชั้นประธมปีที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามอาชีพของภรรยา และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่			
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	รวม
รวมทุกระดับการศึกษา				
การใช้วิชาชีพ	61.9	4.8	33.3	6.1(42)
การค้าขาย	28.2	19.7	52.1	16.9(117)
การบริการ	30.4	21.4	48.2	8.0(56)
การใช้แรงงาน	28.9	20.8	50.3	21.5(149)
แม่บ้าน	23.7	18.8	57.4	47.5(329)
รวม	28.4(197)	18.8(130)	52.8(366)	100.0(693)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
การใช้วิชาชีพ	-	-	-	-
การค้าขาย	25.9	18.5	55.6	23.7(27)
การบริการ	22.2	22.2	55.6	7.9(9)
การใช้แรงงาน	26.1	17.4	56.5	20.2(23)
แม่บ้าน	18.2	14.5	67.3	48.2(55)
รวม	21.9(25)	16.7(19)	61.4(70)	100.0(114)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
การใช้วิชาชีพ				0.5(2) ^A *
การค้าขาย	28.2	23.9	47.9	17.4(71)
การบริการ	27.8	25.0	47.2	8.8(36)
การใช้แรงงาน	31.1	22.3	46.6	25.2(103)
แม่บ้าน	20.9	20.9	58.2	48.1(196)
รวม	25.5(104)	22.1(90)	52.5(214)	100.0(408)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
การใช้วิชาชีพ	62.5	5.0	32.5	23.4(40)
การค้าขาย	31.6	5.3	63.2	11.1(19)
การบริการ	45.5	9.1	45.5	6.4(11)
การใช้แรงงาน	21.7	17.4	60.9	13.5(23)
แม่บ้าน	34.6	16.7	48.7	45.6(78)
รวม	39.8(68)	12.3(21)	48.0(82)	100.0(171)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 28.9 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัณโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม อาชีพของภรรยา และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
รวมทุกระดับการศึกษา				
การใช้วิชาชีพ	53.8	30.8	15.4	8.8(26)
การค้าขาย	31.7	31.7	36.6	13.8(41)
การบริการ	35.3	29.4	35.3	5.7(17)
การใช้แรงงาน	39.5	46.5	14.0	14.5(43)
แม่บ้าน	44.1	18.8	37.1	57.2(170)
รวม	42.1(125)	26.3(78)	31.6(94)	100.0(297)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
การใช้วิชาชีพ	-	-	-	-
การค้าขาย	71.4	14.3	14.3	20.0(7)
การบริการ		-	-	2.9(1)*
การใช้แรงงาน	50.0	50.0	-	11.4(4)
แม่บ้าน	39.1	26.1	34.8	65.7(23)
รวม	48.6(17)	25.7(9)	25.7(9)	100.0(35)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
การใช้วิชาชีพ	-			1.1(2)*
การค้าขาย	28.6	28.6	42.9	15.7(28)
การบริการ	33.3	26.7	40.0	8.4(15)
การใช้แรงงาน	32.3	51.6	16.1	17.4(31)
แม่บ้าน	46.1	17.6	36.3	57.4(102)
รวม	39.3(70)	26.4(47)	34.3(61)	100.0(178)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
การใช้วิชาชีพ	58.3	29.2	12.5	28.6(24)
การค้าขาย	-	66.7	33.3	7.1(6)
การบริการ	-	-	-	1.2(1)*
การใช้แรงงาน	62.5	25.0	12.5	9.5(8)
แม่บ้าน	42.2	17.8	40.0	53.6(45)
รวม	45.2(38)	26.2(22)	28.6(24)	100.0(84)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 21.7 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ปัจจัยทางด้านประชากร

ปัจจัยทางด้านประชากรที่จะนำมาวิเคราะห์คือ อายุของภรรยา จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตในปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน

2.1 อายุของภรรยา อายุของภรณยาน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บริการสาธารณสุขและการวางแผนครอบครัวของสตรีไทยในวัยเจริญพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สตรีที่อยู่ในกลุ่มอายุ 45-49 ปี มีการเลือกใช้บริการด้านอนามัยโดยเฉพาะเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลมากกว่าสตรีในกลุ่มอื่น ๆ ที่อายุน้อยกว่า (วชิระ สิงหคเชนทร์ 2523 : 92) นอกจากนี้ผู้สูงอายุนิยมใช้บริการรักษาพยาบาลในแบบสมัยใหม่มากกว่ากลุ่มผู้ที่มีอายุในวัยกลางคน และวัยหนุ่มสาว (ภุทขงค์ กุณฑลบุตร 2524 : 100)

2.1.1 สถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

ตารางที่ 8 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุภรรยาและสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่าอายุไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค โดยที่ข้อมูลจากตารางที่ 8 พบว่า สตรีทุกกลุ่มอายุยังไปซื้อยาที่ร้านขายยามากกว่าที่อื่น เมื่อเจ็บป่วย แต่กลุ่มอายุ 26-35 ปี ไปซื้อยาจากร้านขายยาค่าต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ คือ มีร้อยละ 63.2 ในขณะที่กลุ่มอายุ 15-25 ปี และ 36-47 ปี มีร้อยละ 71.8 และ 72.9 ตามลำดับ

เมื่อนำเอาปัจจัยระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาด้วยพบว่าจากระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้ว เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น การไปซื้อยาจากร้านขายยามีสัดส่วนลดลง เช่น กลุ่มสตรีทุกกลุ่มอายุที่มีระดับการศึกษาค่ากว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปซื้อยาจากร้านขายยาร้อยละ 78.8 และเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะไปซื้อยาจากร้านขายยาร้อยละ 68.2 ส่วนสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทุกกลุ่มอายุจะไปซื้อยาที่ร้านขายยาค่าสุทธ้อยละ 62.9 โดยเฉพาะสตรีกลุ่มอายุ 25-35 ปี มีเพียงร้อยละ 48.1 ที่ไปซื้อยาจากร้านขายยาเมื่อเจ็บป่วย และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (x^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (x^2) = 7.48 ซึ่งแสดงว่าอายุไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค

2.1.2 สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

เมื่อนำปัจจัยด้านสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วยมาพิจารณา พบว่า ไม่มี ความแตกต่างในแต่ละกลุ่มอายุของสตรี จากค่าในตารางที่ 9 พบว่า สตรีทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ เมื่เจ็บป่วยจะไปรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล และมีข้อน่าสังเกตว่าในกลุ่มสตรีที่ระดับการศึกษา ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังคงไปซื้อยาที่ร้านขายยาเมื่อเจ็บป่วยค่อนข้างสูง คือในกลุ่มสตรีอายุ 15-25 ปี และ 26-35 ปี ร้อยละ 40.0 และ 45.4 ตามลำดับ แต่จะลดลงเมื่อการศึกษา สูงขึ้น

ในกลุ่มสตรีผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มอายุ 25-35 ปี เมื่อเจ็บป่วยจะไปซื้อยาจากร้านขายยาดำกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือมีเพียงร้อยละ 25.7 ซึ่งเป็นกลุ่มวัยกลางคน จัดว่าเป็นคนทันสมัยกว่าสตรีกลุ่มอื่น ๆ อยู่บ้าง เมื่อจัดจากสถานที่ได้ รับยาและสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ร้อยละของสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามอายุของภรรยา และการ
ศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอายุของภรรยา	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
15-25 ปี	71.8	10.8	17.4	30.7 (195)
26-35 ปี	63.2	15.8	20.9	39.8 (253)
36-49 ปี	72.9	13.8	13.3	29.5 (188)
รวม	68.7 (437)	13.7 (87)	17.6 (112)	100.0 (636)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	81.8	4.5	13.7	21.2 (22)
26-35 ปี	78.9	15.8	5.3	36.5 (38)
36-49 ปี	77.3	13.6	9.1	42.3 (44)
รวม	78.8 (82)	12.5 (13)	8.7 (9)	100.0 (104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	69.1	12.4	18.5	25.5 (97)
26-35 ปี	64.4	14.1	21.5	42.8 (163)
36-49 ปี	72.7	13.2	14.1	31.7 (121)
รวม	68.2 (260)	13.4 (51)	18.4 (70)	100.0 (381)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	72.4	10.5	17.1	50.4 (76)
26-35 ปี	48.1	21.2	30.7	34.4 (52)
36-49 ปี	65.2	17.4	17.4	15.2 (23)
รวม	62.9 (95)	15.2 (23)	21.9 (33)	100.0 (151)

$$\chi^2 = 7.48 \quad P - \text{value} > 0.05$$

ตารางที่ 9 ร้อยละของสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามอายุของภรรยา และการ
ศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอายุของภรรยา	สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
<u>รวมทุกระดับการศึกษา</u>					
15-25 ปี	34.6	29.9	32.3	3.1	33.2(127)
26-35 ปี	40.1	31.2	28.7	-	41.1(157)
36-49 ปี	41.8	26.5	28.6	3.1	25.7(98)
รวม	38.7(148)	29.7(113)	29.8(114)	1.8(7)	100.0(382)
<u>ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>					
15-25 ปี	13.3	46.7	40.0	-	23.8(15)
26-35 ปี	36.4	18.2	45.4	-	34.9(22)
36-49 ปี	30.8	38.5	30.7	-	41.3(26)
รวม	28.6(18)	33.3(21)	38.1(24)	-	100.0(63)
<u>จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>					
15-25 ปี	36.4	28.8	31.8	3.0	29.0(66)
26-35 ปี	38.2	36.0	26.0	-	44.1(100)
36-49 ปี	45.9	21.3	27.9	4.9	26.9(61)
รวม	39.6(90)	30.0(68)	28.2(64)	2.2(5)	100.0(227)
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>					
15-25 ปี	39.2	26.1	30.4	4.3	50.0(46)
26-35 ปี	48.6	25.7	25.7	-	38.0(35)
36-49 ปี	45.4	27.3	27.3	-	12.0(11)
รวม	43.4(40)	26.1(24)	28.3(26)	2.2(2)	100.0(92)

$$x^2 = 6.59 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

2.1.3 การฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

เมื่อนำตัวแปรเรื่องการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกมาวิเคราะห์ตามกลุ่มอายุของสตรี พบว่า มีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับ กล่าวคือ สตรีที่มีอายุน้อยจะฝากครรภ์ในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่อายุมากหรือสูงอายุ สตรีกลุ่มอายุมีสัดส่วนการฝากครรภ์ต่ำที่สุด ดังค่าที่แสดงในตารางที่ 10 สตรีกลุ่มที่มีอายุ 15-25 ปี จะฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกสูงสุด ร้อยละ 95.6 ในขณะที่กลุ่มสตรีอายุ 36-49 ปี ฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกต่ำที่สุดร้อยละ 76.1

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณา พบว่า แบบแผนยังคงเหมือนเดิม เช่น สตรีอายุมาก 36-49 ปี และการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังคงไม่ไปฝากครรภ์สูงสุดถึงร้อยละ 43.2 และเมื่อการศึกษาสูงขึ้น สตรีทุกกลุ่มอายุมีการฝากครรภ์สูงขึ้นกว่าสตรีที่มีการศึกษาต่ำกว่า เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) ก็พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 45.59 ซึ่งแสดงว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

2.1.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

อายุของสตรีมีความสัมพันธ์กันกับสถานที่คลอดบุตรคนแรก ในลักษณะที่คล้ายกับปัจจัยด้านการฝากครรภ์ กล่าวคือ มีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับ สตรีที่อายุมากไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาล ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าสตรีที่อายุน้อย ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ สตรีทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่จะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลดังค่าในตารางที่ 11 สตรีกลุ่มอายุ 15-25 ปี ไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลร้อยละ 96.4 ส่วนกลุ่มสตรีที่สูงอายุ 36-49 ปี คลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลร้อยละ 74.5

เมื่อนำระดับการศึกษาต่าง ๆ มาพิจารณาร่วมด้วย พบว่า สตรีกลุ่มที่มีอายุมาก 36-49 ปี และการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลเพียงร้อยละ 57.0 เท่านั้น ในขณะที่สตรีกลุ่มอายุน้อย 15-25 ปี คลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลร้อยละ 91.3 ในกลุ่มสตรีที่มีอายุน้อย และการศึกษาสูงจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลมากกว่าสตรีที่อายุมากและการศึกษาต่ำ สำหรับในระดับการศึกษาที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีทุกกลุ่มอายุเกือบทั้งหมดจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาล เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 56.67 ซึ่งแสดงว่าอายุมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จำแนกตามอายุของภรรยา
และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอายุของภรรยา	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
รวมทุกระดับการศึกษา			
15-25 ปี	95.6	4.4	29.0(181)
26-35 ปี	93.7	6.3	40.8(254)
36-49 ปี	76.1	23.9	30.2(188)
รวม	88.9(554)	11.1(69)	100.0(623)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	91.7	8.3	22.4(24)
26-35 ปี	84.6	15.4	36.4(39)
36-49 ปี	56.8	43.2	41.2(44)
รวม	74.8(80)	25.2(27)	100.0(107)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	94.4	5.6	24.3(90)
26-35 ปี	95.0	5.0	43.2(160)
36-49 ปี	78.3	21.7	32.5(120)
รวม	89.5(331)	10.5(39)	100.0(370)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	98.5	1.5	45.9(67)
26-35 ปี	96.4	3.6	37.7(55)
36-49 ปี	100.0	-	16.4(24)
รวม	97.9(143)	2.1(3)	100.0(146)

$$x^2 = 45.59 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

ตารางที่ 11 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรคนแรก จำแนกตามอายุของภรรยา และการศึกษา
ของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอายุของภรรยา	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		
	โรงพยาบาล	บ้าน	รวม
รวมทุกระดับการศึกษา			
15-25 ปี	96.4	3.6	27.8(165)
25-35 ปี	94.7	5.3	41.3(246)
36-49 ปี	74.5	25.5	30.9(184)
รวม	88.9(529)	11.1(66)	100.0(595)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	91.3	8.7	22.1(23)
25-35 ปี	89.7	10.3	37.5(39)
36-49 ปี	57.1	42.9	40.4(42)
รวม	76.9(80)	23.1(24)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	96.4	3.6	23.2(88)
26-35 ปี	94.9	5.1	43.8(157)
36-49 ปี	75.4	24.6	33.0(118)
รวม	88.8(318)	11.2(40)	100.0(358)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
15-25 ปี	98.3	1.7	44.4(59)
26-35 ปี	98.0	2.0	37.6(50)
36-49 ปี	100.0	-	18.0(24)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

$$x^2 = 56.67 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

2.1.5 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีกับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่สำหรับ บุตรคนแรก พบว่า ส่วนใหญ่สตรีทุกกลุ่มอายุเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ 12 เดือนขึ้นไป (ตารางที่ 12) กลุ่มสตรีอายุ 15-25 ปี มีแนวโน้มที่จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ระยะ 0-6 เดือนมากกว่าสตรีกลุ่มอื่น ๆ คือ มีร้อยละ 33.3 ในขณะที่สตรีกลุ่มอายุ 36-49 ปี มีเพียงร้อยละ 23.7

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณาพบว่า ในทุกระดับการศึกษา การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ส่วนใหญ่ยังเกิน 12 เดือนขึ้นไป และมีข้อน่าสังเกตว่าสตรีที่มีอายุมาก และการศึกษาต่ำจะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เป็นระยะเวลายาวนาน อาทิเช่น กลุ่มสตรีอายุ 36-49 ปี ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือนขึ้นไปถึง ร้อยละ 71.8 เทียบกับกลุ่มสตรีอายุน้อยละ 15-25 ปี เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ร้อยละ 50.0 ในระดับการศึกษาเดียวกัน และมีข้อน่าสังเกตอีกประการก็คือ สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในทุกกลุ่มอายุมีแนวโน้มที่จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เป็นระยะเวลาสั้นเข้า โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาจากการให้นมบุตรในช่วงระยะเวลา 0-6 เดือน เมื่อทดสอบด้วยค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) กับความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีกับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 8.55 ซึ่งแสดงว่าความสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติ ไม่สัมพันธ์ถึงระดับที่เรียกว่ามีนัยสำคัญ

2.1.6 การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี บุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัดโรค) ของบุตรคนแรกแสดงไว้ในตารางที่ 13 ซึ่งพบว่า สตรีทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่บุตรคนแรก จะได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี 1 ครั้ง อาทิเช่น กลุ่มสตรีอายุ 15-25 ปี ได้รับภูมิคุ้มกันสำหรับบุตรคนแรก 1 ครั้งร้อยละ 41.1 ส่วนสตรีกลุ่มอายุสูง 36-49 ปี ได้รับภูมิคุ้มกัน 1 ครั้งร้อยละ 45.8 ในขณะที่ร้อยละของบุตรที่ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกันในด้านนี้แทบจะไม่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุของบุตร โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 29.2-31.9

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณา พบว่า ไม่ปรากฏแบบแผนที่แน่นอน ในกลุ่มผู้ที่มีระดับศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มอายุ 25-35 ปี ได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี 2 ครั้ง สูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ คือร้อยละ 41.7 ในขณะที่กลุ่มสตรีอายุ 15-25 ปี และ 36-49

ปี ได้รับ บี ซี จี 2 ครั้งร้อยละ 17.6 และ 16.7 ตามลำดับ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวในระดับการศึกษาอื่น จากการศึกษาครั้งนี้จึงไม่พบว่าสตรีอายุต่างกันมีผลต่อการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรกต่างกัน ถึงแม้จะควบคุมด้วยปัจจัยด้านการศึกษา ก็พบว่า ความสัมพันธ์ก็ยังคง เป็นไปในแบบ เดิม เช่นกัน

กล่าวโดยสรุปสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุของสตรีต่อการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคพบว่า โดยทั่วไปแล้ว อายุไม่ได้มีผลต่อความแตกต่างด้านสถานที่ไปรักษาและรักษา เมื่อเจ็บป่วย และการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก ถึงแม้จะควบคุมด้วยการศึกษาของสตรีแล้ว ก็ไม่พบความแตกต่างที่สำคัญ แต่เมื่อพิจารณาถึงการไปฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก และสถานที่คลอดบุตรคนแรก พบว่า มีความสัมพันธ์กับอายุของสตรี เป็นส่วนกลับ กล่าวคือ สตรีที่มีอายุน้อยจะฝากครรภ์และไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่อายุมาก ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีกับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ พบว่า ไม่พบความสัมพันธ์ที่เด่นชัดนัก กว่าครึ่งของสตรีทุกกลุ่มอายุเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือน แต่มีแนวโน้มที่เห็นชัดว่าสตรีอายุน้อยเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ในระยะเวลาที่สั้นกว่าสตรีที่อายุมาก ทั้งนี้พิจารณาได้จากกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ 0-6 เดือน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามอายุของภรรยา และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอาชีพของภรรยา	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
รวมทุกระดับการศึกษา				
15-25 ปี	33.3	13.8	52.9	32.5 (225)
26-35 ปี	27.8	19.4	52.7	39.5 (273)
36-49 ปี	23.7	23.2	53.1	28.0 (194)
รวม	28.5 (197)	18.6 (129)	52.9 (366)	100.0 (692)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	38.5	11.5	50.0	22.8 (26)
26-35 ปี	19.0	23.8	57.2	36.8 (42)
36-49 ปี	15.2	13.0	71.8	40.4 (46)
รวม	21.9 (25)	16.7 (19)	61.4 (70)	100.0 (114)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	28.2	16.4	55.4	27.0 (111)
26-35 ปี	25.4	22.0	52.6	42.5 (173)
36-49 ปี	23.4	26.6	50.0	30.5 (124)
รวม	25.6 (104)	21.8 (89)	52.6 (214)	100.0 (407)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	38.2	11.2	50.6	52.0 (89)
26-35 ปี	41.4	8.6	50.0	33.9 (58)
36-49 ปี	41.7	25.0	33.3	14.1 (24)
รวม	39.8 (68)	12.2 (21)	48.0 (82)	100.0 (171)

$$x^2 = 8.55$$

$$P - \text{Value} > 0.05$$

ตารางที่ 13 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัณโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม อายุของภรรยา และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และอายุของภรรยา	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
รวมทุกระดับการศึกษา				
15-25 ปี	41.1	27.0	31.9	47.5 (141)
26-35 ปี	42.4	25.8	31.8	44.4 (132)
36-49 ปี	45.8	25.0	29.2	8.1 (24)
รวม	42.1 (125)	26.0 (78)	31.6 (94)	100.0 (297)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	58.8	17.6	23.6	48.6 (17)
26-35 ปี	33.3	41.7	25.0	34.3 (12)
36-49 ปี	50.0	16.7	33.3	17.1 (6)
รวม	48.6 (17)	25.7 (9)	25.7 (9)	100.0 (35)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	34.7	30.6	34.7	40.4 (72)
26-35 ปี	40.2	23.9	35.9	51.7 (92)
36-49 ปี	57.1	21.4	21.5	7.9 (14)
รวม	39.3 (70)	26.4 (47)	34.3 (61)	100.0 (178)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
15-25 ปี	44.2	25.0	30.8	61.9 (52)
26-35 ปี	53.6	25.0	21.4	33.3 (28)
36-49 ปี	-	-	-	4.8 (4) *
รวม	45.2 (38)	26.2 (22)	28.6 (24)	100.0 (84)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 0.217 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

2.2 จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันน่าจะมีความสัมพันธ์กับการอนามัยในด้านการรักษาพยาบาลเช่นกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะยากจนและมีบุตรจำนวนมากอาจมีผลทำให้สุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาพยาบาลไม่อยู่ในระดับดีเท่าที่ควร จากการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการด้านอนามัยของประชากรในเขตหมู่บ้านประมงพบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตเกือบจะไม่มี ความแตกต่างกันในเรื่องของวิธีการรักษาพยาบาลไม่ว่าจะเป็นแบบสมัยใหม่ แบบผสม และแบบโบราณ (ภุชงค์ ฤทธิบุตร 2524 : 106)

2.2.1 สถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย ดังค่าในตารางที่ 14 พบว่า สตรีทุกกลุ่มที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาจากร้านขายยามากกว่าไปโรงพยาบาลหรือคลินิก แต่ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน 1 คน จะซื้อยาจากร้านขายยาน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 64.5 ในขณะที่กลุ่มสตรีที่มีบุตรมากตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ไปซื้อยาจากร้านขายยาสูงถึงร้อยละ 74.6 ส่วนสตรีที่มีบุตร 2 คน และ 3-4 คน อยู่ในระหว่างกลาง

เมื่อพิจารณาปัจจัยระดับการศึกษาพร้อมด้วย พบว่า เมื่อการศึกษาสูงขึ้น แนวโน้มการซื้อยาจากร้านขายยาจะลดลงในทุกกลุ่มของสตรี อาทิเช่น กลุ่มสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีบุตร 1 คน เมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาร้านขายยาร้อยละ 71.4 และสตรีที่มีบุตร 5 คนขึ้นไป ซื้อยาร้านขายยาร้อยละ 77.8 และเมื่อการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสตรีที่มีบุตร 1 คน และ 5 คนขึ้นไป จะซื้อยาร้านขายยาลดลงคือร้อยละ 63.8 และ 60.0 ตามลำดับ โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีบุตร 3-4 คนลดลงมากที่สุด เหลือเพียงร้อยละ 47.6 เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือไคร้-สแควร์ (χ^2) = 9.34 ซึ่งแสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วยอย่างไม่มีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ

2.2.2 สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

ในเรื่องที่เกี่ยวกับจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จากตารางที่ 15 พบว่า ส่วนใหญ่ของสตรีทุกกลุ่มที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันเมื่อเจ็บป่วยจะไปรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล เช่น กลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน 1 คน เมื่อเจ็บป่วยไปรักษาที่คลินิกร้อยละ 39.2 ที่โรงพยาบาลร้อยละ 30.4 และกลุ่มสตรีที่มีบุตร 5 คนขึ้นไป ไปรักษาที่คลินิก และโรงพยาบาลร้อยละ 30.0 และ 36.7 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของการไปซื้อยาจากร้านขายยาแทบจะไม่แตกต่างกันในระหว่างสตรีที่มีบุตรจำนวนต่างกัน โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 26.7-28.4

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณา พบว่า สตรีกลุ่มที่มีการศึกษาค้นคว้าชั้นประถมศึกษา และมัธยม 2 คน ไปรักษาที่คลินิกและโรงพยาบาลเพียงร้อยละ 17.6 และ 29.5 ตามลำดับ ส่วนสตรีกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา ที่มีบุตร 3-4 คน ยังคงนิยมไปซื้อยาจากร้านขายยามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีถึงร้อยละ 33.3 มีข้อน่าสังเกตว่าเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นทุกกลุ่มของสตรีจะไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเมื่อเจ็บป่วย กล่าวโดยสรุปปัจจัยจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันไม่ได้มีผลทำให้เกิดความแตกต่างสถานที่ที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย สตรีส่วนใหญ่ตอบว่าจะไปรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 11.72 ซึ่งแสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ร้อยละของสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและจำ นวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1 คน	64.5	12.8	22.7	30.6(172)
2 คน	71.0	12.4	16.6	30.1(169)
3-4 คน	68.5	15.4	16.0	28.8(162)
5 คนขึ้นไป	74.6	18.6	6.8	10.5(59)
รวม	68.7(386)	14.0(79)	17.3(97)	100.0(562)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	71.4	14.3	14.3	22.1(21)
2 คน	86.4	9.1	4.5	23.2(22)
3-4 คน	82.4	11.8	5.8	35.8(34)
5 คนขึ้นไป	77.8	16.7	5.5	18.9(18)
รวม	80.0(76)	12.6(12)	7.4(7)	100.0(95)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	63.4	12.9	23.7	27.1(93)
2 คน	70.1	12.1	17.8	31.2(107)
3-4 คน	68.2	15.0	16.8	31.2(107)
5 คนขึ้นไป	75.0	19.4	5.6	10.5(36)
รวม	68.2(234)	14.0(48)	17.8(61)	100.0(343)

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
1 คน	63.8	12.1	24.1	46.8(58)
2 คน	65.0	15.0	20.0	32.3(40)
3-4 คน	47.6	23.8	28.6	16.9(21)
5 คนขึ้นไป	60.0	20.0	20.0	4.0(5)
รวม	61.3(76)	15.3(19)	23.4(29)	100.0(124)

$$\chi^2 = 9.34 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ร้อยละของสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตใน ปัจจุบันและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่ไปรักษา เมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
รวมทุกระดับการศึกษา					
1 คน	39.2	30.4	27.5	2.9	30.2(102)
2 คน	41.4	30.2	28.4	-	34.3(116)
3-4 คน	44.4	28.9	26.7	-	26.6(90)
5 คนขึ้นไป	30.0	36.7	26.7	6.7	8.9(30)
รวม	40.5(137)	30.5(103)	27.5(93)	1.5(5)	100.0(338)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
1 คน	35.7	35.7	28.6	-	23.7(14)
2 คน	17.6	29.5	52.9	-	28.8(17)
3-4 คน	50.0	20.0	30.0	-	33.9(20)
5 คนขึ้นไป	-	50.0	50.0	-	13.6(8)
รวม	30.5(18)	30.5(18)	39.0(23)	-	100.0(59)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
1 คน	38.9	29.6	27.8	3.7	26.6(54)
2 คน	41.1	34.2	24.7	-	36.0(73)
3-4 คน	43.1	32.8	24.1	-	28.6(58)
5 คนขึ้นไป	38.9	27.8	22.2	11.1	8.8(18)
รวม	40.9(83)	32.0(65)	25.1(51)	2.0(4)	100.0(203)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
<u>สูงกว่าชั้นประถมปีที่ 4</u>					
1 คน	41.2	29.4	26.5	2.9	44.7(34)
2 คน	57.7	19.2	23.1	-	34.2(26)
3-4 คน	41.7	25.0	33.3	-	15.8(12)
5 คนขึ้นไป			-	-	5.3(4)*
รวม	47.4(36)	26.3(20)	25.0(19)	1.3(1)	100.0(76)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 11.72 \quad P\text{-Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.3 การฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

ในเรื่องที่เกี่ยวกับจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก ซึ่งเป็นการดูแลก่อนคลอดโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากตารางที่ 16 พบว่า สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันจำนวนน้อยจะฝากครรภ์บุตรคนแรกมากกว่ากลุ่มสตรีที่มีบุตรจำนวนมาก โดยมีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับ เช่น กลุ่มสตรีที่มีบุตร 1 คน จะฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกถึงร้อยละ 94.8 ในขณะที่กลุ่มสตรีที่มีบุตร 3-4 คน และ 5 คนขึ้นไปฝากครรภ์ร้อยละ 85.5 และ 65.5 ตามลำดับ

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณาด้วยยังพบว่า แบบแผนยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ไม่ว่าจะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกี่คนก็ตาม กลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกือบทั้งหมดฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก เช่น สตรีที่มีบุตร 1 คน และ 2 คน ฝากครรภ์ร้อยละ 100.0 และ 95.5 ตามลำดับ ส่วนสตรีที่มีบุตร 3-4 คน และ 5 คนขึ้นไป ฝากครรภ์ร้อยละ 95.2 และ 100.0 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 47.81 ซึ่งแสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน กับสถานที่คลอดบุตรคนแรก มีลักษณะคล้ายกับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก แต่ความสัมพันธ์ไม่เด่นชัดเท่ากับการฝากครรภ์ จากตารางที่ 17 พบว่า สตรีในกลุ่มที่มีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันจำนวนน้อยนิยมคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลมากกว่ากลุ่มสตรีที่มีบุตรจำนวนมาก เช่น กลุ่มสตรีที่มีบุตร 2 คน คลอดที่โรงพยาบาลร้อยละ 96.0 ในขณะที่กลุ่มสตรีที่มีบุตร 5 คนขึ้นไป คลอดที่โรงพยาบาลเพียงร้อยละ 60.9 เท่านั้น

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณาด้วยพบว่า ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ยังเป็นไปในลักษณะเดิม แต่ไม่เด่นชัดเท่ากับการปัจจัยด้านการฝากครรภ์ โดยที่พบว่า กลุ่มสตรีที่มีบุตรมากกว่า 5 คนขึ้นไป และการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลเพียงร้อยละ 55.0 เท่านั้น ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในทุกกลุ่มจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลเกือบทุกคน เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 66.99 ซึ่งแสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต
ในปัจจุบัน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
รวมทุกระดับการศึกษา			
1 คน	94.8	5.2	31.5(191)
2 คน	93.9	6.1	29.5(179)
3-4 คน	85.5	14.5	28.5(173)
5 คนขึ้นไป	65.5	34.4	10.5(64)
รวม	88.8(539)	11.2(68)	100.0(607)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
1 คน	84.0	16.0	23.8(25)
2 คน	91.3	8.7	21.9(23)
3-4 คน	73.0	27.0	35.2(37)
5 คนขึ้นไป	50.0	50.0	19.1(20)
รวม	75.2(79)	24.8(26)	100.0(105)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
1 คน	93.9	6.1	26.9(98)
2 คน	93.8	6.2	30.8(112)
3-4 คน	87.8	12.2	31.6(115)
5 คนขึ้นไป	69.2	30.8	10.7(39)
รวม	89.3(325)	10.7(39)	100.0(364)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
1 คน	100.0	-	49.3(68)
2 คน	95.5	4.5	31.9(44)
3-4 คน	95.2	4.8	15.2(21)
5 คนขึ้นไป	100.0	-	3.6(5)
รวม	97.8(135)	2.2(3)	100.0(138)

$$\chi^2 = 47.81 \quad P \text{ -Value} < 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันและ
การศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
รวมทุกระดับการศึกษา			
1 คน	94.6	5.4	31.3(186)
2 คน	96.0	4.0	29.3(174)
3-4 คน	85.3	14.7	28.6(170)
5 คนขึ้นไป	60.9	39.1	10.8(64)
รวม	88.7(527)	11.3(67)	100.0(594)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1 คน	80.0	20.0	24.3(25)
2 คน	95.5	4.5	21.4(22)
3-4 คน	75.0	25.0	35.0(36)
5 คนขึ้นไป	55.0	45.0	19.3(20)
รวม	76.7(79)	23.3(24)	100.0(103)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1 คน	96.8	3.2	26.6(95)
2 คน	94.5	5.5	30.7(110)
3-4 คน	86.0	14.0	31.8(114)
5 คนขึ้นไป	59.0	41.0	10.9(39)
รวม	88.5(317)	11.5(41)	100.0(358)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1 คน	97.0	3.0	49.6(66)
2 คน	100.0	-	31.6(42)
3-4 คน	100.0	-	15.0(20)
5 คนขึ้นไป	100.0	-	3.8(5)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

$$\chi^2 = 66.99 \quad P - \text{Value} < 0.05.$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.5 การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ จากตารางที่ 18 พบว่า สตรีทุกกลุ่มส่วนใหญ่จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือนขึ้นไป แต่มีข้อสังเกตว่าสตรีกลุ่มที่มีบุตรมากกว่า 5 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นสตรีที่มีอายุมาก มีแนวโน้มที่จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือนมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 54.7 และสตรีกลุ่มที่มีบุตร 1 คน เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ระยะ 0-6 เดือนมากกว่าสตรีกลุ่มอื่น ๆ คือร้อยละ 42.9

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณา พบว่า สตรีกลุ่มที่มีลูกมาก 3-4 คน และ 5 คนขึ้นไป และการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เกิน 12 เดือนขึ้นไปถึงร้อยละ 64.9 และ 70.0 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ในเวลาที่สั้นเข้า ในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่มีบุตรเพียงคนเดียว จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ระยะเวลา 0-6 เดือน ถึงร้อยละ 60.3 เมื่อทดสอบด้วยค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 27.52 ซึ่งแสดงว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.6 การได้รับภูมิคุ้มกันของบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก จากตารางที่ 19 พบว่า สตรีทุกกลุ่มส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 40.0 บุตรคนแรกจะได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยที่แทบจะไม่มี ความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มของสตรีที่มีบุตรจำนวนต่างกัน สำหรับร้อยละของบุตรที่ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกันในด้านนี้ก็เช่นกัน มีความแตกต่างกันน้อยมากในแต่ละกลุ่มของสตรี โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 26.7 ถึง 30.1

เมื่อนำระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาร่วมด้วยไม่พบความสัมพันธ์ที่เด่นชัดเช่นกัน ข้อที่น่าสังเกตคือ กลุ่มสตรีที่มีบุตรค่อนข้างมาก 3-4 คนที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ถึงร้อยละ 55.6 แต่อาจเป็นไปได้ว่าสตรีในกลุ่มนี้มีขนาดตัวอย่างที่เล็กมาก กล่าวคือมีเพียง 9 รายเท่านั้น อาจทำให้ค่าที่ได้แปรปรวนไปจากค่าที่ควรจะเป็น เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 3.05 ซึ่งแสดงว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์กับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันกับการอนามัยในด้านการรักษาพยาบาล ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีรูปแบบชัดเจนไม่ว่าจะควบคุมด้วยตัวแปรด้านการศึกษาของสตรีก็ตาม เมื่อพิจารณาจากสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย การรับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก อย่างไรก็ตาม พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับการฝากครรภ์และสถานที่คลอดบุตรคนแรก โดยที่ความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์มีแบบแผนที่ชัดเจนกว่าสถานที่คลอดบุตรคนแรก กล่าวคือ เมื่อมีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนน้อย สัดส่วนของการฝากครรภ์และสถานที่คลอดบุตรจะสูงขึ้น และเมื่อมีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนมาก สัดส่วนดังกล่าวจะลดลง ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นไปในลักษณะที่ว่า ผู้ที่มีบุตรเป็นจำนวนมาก มีแนวโน้มจะให้นมแม่แก่บุตรในระยะเวลายาวนานกว่าผู้ที่มีบุตรจำนวนน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1	42.9	14.1	42.9	31.5 (191)
2	35.2	21.8	43.0	29.5 (179)
3-4 คน	20.8	29.5	49.7	28.5 (173)
5 คนขึ้นไป	25.0	20.3	54.7	10.5 (64)
รวม	32.5 (197)	21.4 (130)	46.1 (280)	100.0 (607)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	32.0	20.0	48.0	23.8 (25)
2 คน	43.5	8.7	47.8	21.9 (23)
3-4 คน	8.1	27.0	64.9	35.2 (37)
5 คนขึ้นไป	20.0	10.0	70.0	19.1 (20)
รวม	23.8 (25)	18.1 (19)	58.1 (61)	100.0 (105)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	33.7	15.3	51.0	26.9 (98)
2 คน	29.5	27.7	42.8	30.8 (112)
3-4 คน	24.3	29.6	46.1	31.6 (115)
5 คนขึ้นไป	25.6	25.6	48.8	10.7 (39)
รวม	28.6 (104)	24.7 (90)	46.7 (170)	100.0 (364)

ตารางที่ 18 (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
1 คน	60.3	10.3	29.4	49.3(68)
2 คน	45.5	13.6	40.9	31.9(44)
3-4 คน	23.8	33.3	42.9	15.2(21)
5 คนขึ้นไป	40.0	20.0	40.0	3.6(5)
รวม	49.3(68)	15.2(21)	35.5(49)	100.0(138)

$$\chi^2 = 27.52 \quad P \text{ -- Value} < 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัยโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม
จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1 คน	43.1	26.8	30.1	41.4(123)
2 คน	42.5	28.7	28.7	29.3(87)
3-4 คน	40.3	20.8	38.9	24.2(72)
5 คนขึ้นไป	40.0	33.3	26.7	5.1(15)
รวม	42.1(125)	26.3(78)	31.6(94)	100.0(297)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	66.7	-	33.3	34.3(12)
2 คน	44.5	22.2	33.3	25.7(9)
3-4 คน	36.4	54.5	9.1	31.4(11)
5 คนขึ้นไป				8.6(3)*
รวม	48.6(17)	25.7(9)	25.7(9)	100.0(35)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
1 คน	34.4	31.3	34.4	36.0(64)
2 คน	41.5	30.2	28.3	29.8(53)
3-4 คน	42.3	15.4	42.3	29.2(52)
5 คนขึ้นไป	44.4	33.4	22.2	5.0(9)
รวม	39.3(70)	26.4(47)	34.3(61)	100.0(178)

ตารางที่ 1๑ (ต่อ)

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
1 คน	48.9	27.7	23.4	56.0(47)
2 คน	44.0	28.0	28.0	29.8(25)
3-4 คน	33.3	11.1	55.6	10.7(9)
5 คนขึ้นไป				3.5(3)*
รวม	45.2(38)	26.2(22)	28.6(24)	100.0(84)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$x^2 = 3.05 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการอนามัยในด้านการรักษาพยาบาลของประชากร โดยเฉพาะในเขตชุมชนแออัด ซึ่งโดยปกติที่อยู่อาศัยก็ค่อนข้างแออัดยัดเยียดอยู่แล้ว ยิ่งถ้ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากก็น่าจะมีผลต่อสุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาพยาบาลของครอบครัวพอสมควร

2.3.1 สถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านกับสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จากตารางที่ 20 พบว่า ทุกกลุ่มของจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน เมื่อเจ็บป่วยยังคงนิยมที่จะไปซื้อยาจากร้านขายยามากกว่าไปโรงพยาบาลและคลินิก เช่น กลุ่มที่มีจำนวนคนอาศัยอยู่ในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไปมีร้อยละ 74.1 และ 68.8 ตามลำดับ โดยที่ความแตกต่างไม่มีแบบแผนที่แน่นอน

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณาร่วมด้วยก็ยิ่งพบว่า เป็นไปในทำนองเดียวกันทุกระดับการศึกษา เช่น กลุ่มที่มีคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไปที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปซื้อยาจากร้านขายยาร้อยละ 95.2 และ 73.9 ตามลำดับ แต่มีข้อน่าสังเกตว่าในกลุ่มจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 4-5 คน มีแนวโน้มที่ไปซื้อยาจากร้านขายยาลดลงเมื่อการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประมาณร้อยละ 53.7 เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) = 4.28 ซึ่งแสดงว่าจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

2.3.2 สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

เมื่อนำปัจจัยด้านสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วยมาพิจารณา พบว่า ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มของจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน เมื่อเจ็บป่วยจะไปคลินิกหรือโรงพยาบาล ดังในตารางที่ 21 กลุ่มของจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไป เมื่อเจ็บป่วยจะไปรักษาที่คลินิก หรือโรงพยาบาลร้อยละ 34.1, 26.1 และ 38.2, 31.2 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของผู้ที่ซื้อยาจากร้านขายยามากันเองก็ไม่ได้มีแบบแผนที่แน่นอน เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาของสตรี พบว่า สตรีกลุ่มที่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 4-5 คน ยังคงไปชื้อยาจากร้านขายยาในระดับสูงอยู่ถึงร้อยละ 40.9 แต่เมื่อการศึกษาสูงขึ้น การไปชื้อยาจากร้านขายยาลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเพียงร้อยละ 20.7 เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 7.90 ซึ่งแสดงว่าจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ร้อยละของสถานที่ได้รับยา เมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1-3	74.1	11.4	14.5	26.1(166)
4-5	64.7	16.3	19.0	33.8(215)
6 คนขึ้นไป	68.8	12.8	18.4	40.1(256)
รวม	68.8(438)	13.7(87)	17.5(112)	100.0(637)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	95.2	-	4.8	20.2(21)
4-5	75.7	16.2	8.1	35.6(37)
6 คนขึ้นไป	73.9	15.2	10.9	44.2(46)
รวม	78.8(82)	12.5(13)	8.7(9)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	69.0	13.0	18.0	26.1(100)
4-5	65.0	14.6	20.4	35.9(137)
6 คนขึ้นไป	71.0	12.4	16.6	38.0(145)
รวม	68.3(261)	13.4(51)	18.3(70)	100.0(382)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	75.6	13.3	11.1	29.8(45)
4-5	53.7	22.0	24.3	27.2(41)
6 คนขึ้นไป	60.0	12.3	27.7	43.0(65)
รวม	62.9(95)	15.2(23)	21.9(33)	100.0(151)

$$\chi^2 = 4.28 \quad P\text{-Value} > 0.05$$

ตารางที่ 21 ร้อยละของสถานที่ไปรักษา เมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และจำนวนคนอาศัย ทั้งหมดในบ้าน	สถานที่ไปรักษา เมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
รวมทุกระดับการศึกษา					
1-3	34.1	26.1	37.5	2.3	23.0(88)
4-5	42.0	30.5	27.5	-	36.0(138)
6 คนขึ้นไป	38.2	31.2	27.4	3.2	41.0(157)
รวม	38.6(148)	29.8(114)	29.8(114)	1.8(7)	100.0(383)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
1-3	23.0	38.5	38.5	-	20.6(13)
4-5	31.8	27.3	40.9	-	34.9(22)
6 คนขึ้นไป	28.6	35.7	35.7	-	44.5(28)
รวม	28.6(18)	33.3(21)	38.1(24)	-	100.0(63)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
1-3	41.5	22.6	28.0	1.9	23.2(53)
4-5	42.5	31.0	26.4	-	38.2(87)
6 คนขึ้นไป	35.2	34.1	26.1	4.6	38.6(88)
รวม	39.5(90)	30.3(69)	28.0(64)	2.2(5)	100.0(228)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
1-3	22.7	27.3	38.5	4.5	23.9(22)
4-5	48.3	31.0	20.7	-	31.5(29)
6 คนขึ้นไป	51.2	22.0	24.4	2.4	44.6(41)
รวม	43.5(40)	26.0(24)	28.3(26)	2.2(2)	100.0(92)

$$x^2 = 7.905 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

2.3.3 การฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

ปัจจัยจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน มีผลต่อการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก โดยมีการฝากครรภ์สูงสุดร้อยละ 95.1 ในบ้านที่มีจำนวนคนอยู่อาศัยน้อยที่สุด (1-3 คน) และการฝากครรภ์ต่ำสุด (ร้อยละ 85.6) ในบ้านที่มีคนอาศัยอยู่มากที่สุด (6 คนขึ้นไป) ดังค่าในตารางที่ 22

เมื่อนำเอาระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาด้วย พบว่า ความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม โดยเฉพาะสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งนอกจากจะมีแบบแผนเช่นที่กล่าวแล้ว สตรีในกลุ่มนี้เกือบทั้งหมดไปฝากครรภ์ไม่ว่าจะอยู่อาศัยในบ้านที่มีจำนวนคนอาศัยขนาดไหนก็ตาม เช่น จำนวนคนอาศัยในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไป ไปฝากครรภ์ร้อยละ 100.0 และ 96.9 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (x^2) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (x^2) = 8.400 ซึ่งแสดงว่า จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านมีความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านกับสถานที่คลอดบุตรคนแรก มีลักษณะเหมือนกันกับปัจจัยด้านกรมไปฝากครรภ์ ดังค่าในตารางที่ 23 กล่าวคือ มีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับ โดยที่จำนวนคนอาศัยในบ้านน้อยร้อยละของการคลอดบุตรที่โรงพยาบาลจะมากกว่าจำนวนคนอาศัยในบ้านมาก ตัวอย่างเช่น จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไป ไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลร้อยละ 95.5 และ 84.1 ตามลำดับ

เมื่อนำระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาพบว่า มีความสัมพันธ์เช่นเดิม สตรีกลุ่มที่มีการศึกษาค่ากว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มจำนวนคนอาศัยในบ้าน 6 คนขึ้นไป ไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลต่ำสุดมีเพียงร้อยละ 72.0 และมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 4-5 คน และ 6 คนขึ้นไป ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปคลอดที่โรงพยาบาลถึงร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (x^2) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (x^2) = 11.8 ซึ่งแสดงว่าจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 22 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนคนอาศัย
ทั้งหมดในบ้านและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
รวมทุกระดับการศึกษา			
1-3	95.1	4.9	22.8 (142)
4-5	88.6	11.4	35.1 (219)
6 คนขึ้นไป	85.6	14.4	42.1 (263)
รวม	88.8 (554)	11.2 (70)	100.0 (624)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
1-3	90.0	10.0	18.7 (20)
4-5	69.4	30.6	33.6 (36)
6 คนขึ้นไป	72.5	27.5	47.4 (51)
รวม	74.8 (80)	25.2 (27)	100.0 (107)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
1-3	94.0	6.0	22.4 (83)
4-5	90.7	9.3	37.7 (140)
6 คนขึ้นไป	85.1	14.9	39.9 (148)
รวม	89.2 (331)	10.8 (40)	100.0 (371)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
1-3	100.0	-	26.7 (39)
4-5	97.7	2.3	29.5 (43)
6 คนขึ้นไป	96.9	3.1	43.8 (64)
รวม	97.9 (143)	2.1 (3)	100.0 (146)

$$x^2 = 8.40$$

$$P \text{ - Value } < 0.05$$

ตารางที่ 23 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน
และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		
	โรงพยาบาล	บ้าน	รวม
<u>รวมทุกระดับการศึกษา</u>			
1-3	95.5	4.5	22.3(133)
4-5	90.0	10.0	3514(211)
6 คนขึ้นไป	84.1	15.9	42.3(252)
รวม	88.8(529)	11.2(67)	100.0(596)
<u>ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>			
1-3	90.0	10.0	19.2(20)
4-5	76.5	23.5	32.7(34)
6 คนขึ้นไป	72.0	28.0	48.1(50)
รวม	76.9(80)	23.1(24)	100.0(104)
<u>จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>			
1-3	97.4	2.6	21.5(77)
4-5	90.4	9.6	37.6(135)
6 คนขึ้นไป	82.3	17.7	40.9(147)
รวม	88.6(318)	11.4(41)	100.0(359)
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>			
1-3	94.4	5.6	27.1(36)
4-5	100.0	-	31.6(42)
6 คนขึ้นไป	100.0	-	41.3(55)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

$$\chi^2 = 11.8 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

2.3.5 การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านกับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก จากตารางที่ 24 พบว่า ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มของจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านจะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรกระยะเวลาานาน 12 เดือนขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างกลุ่มของจำนวนคนอาศัยในบ้านที่ต่างกัน เช่นจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไป เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ 12 เดือนขึ้นไปร้อยละ 57.5 และ 52.1 ตามลำดับ

เมื่อนำระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาด้วย ยังพบว่า ไม่มีความแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างจำนวนคนที่อาศัยอยู่ในบ้านที่ต่างกันกับระยะเวลาการให้นมแม่แก่บุตร อาทิเช่น ในระดับการศึกษาดำกว่าประถมศึกษา 4 บ้านที่จำนวนคนอยู่อาศัยมากคือ 6 คนขึ้นไป มีสัดส่วนที่สตรีให้นมแม่แก่บุตรในระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไปสูงสุดถึงร้อยละ ๖5.4 ในขณะที่ในระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา 4 บ้านที่มีจำนวนคนอยู่อาศัยจำนวนน้อย (1-3 คน) มีสตรีที่ให้นมบุตรในระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไปสูงสุดคือร้อยละ 60.0 อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น แนวโน้มของการระยะเวลาการให้นมแม่แก่บุตรจะลดลง ดังจะเห็นได้จากกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4 แต่ก็ไม่มี ความแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างบ้านที่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยที่ต่างกัน

2.3.6 การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี จากตารางที่ 25 พบว่า ส่วนใหญ่ทุกกลุ่มของจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านจะได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก 1 ครั้งมากที่สุด แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้านกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี เช่น จำนวนคนอาศัยในบ้าน 1-3 คน และ 6 คนขึ้นไปชั้นนั้นได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี 1 ครั้ง ร้อยละ 43.8 และ 39.3 ตามลำดับ ในขณะที่จำนวนคนอาศัยในบ้าน 4-5 คน การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.1 ในขณะที่สัดส่วนของบุตรคนแรกที่ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกันด้านนี้ไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละกลุ่มของจำนวนคนที่อาศัยอยู่ในบ้าน

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณา ไม่พบความสัมพันธ์ที่เด่นชัด เช่นกัน
 ข้อที่น่าสังเกตก็คือจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน 4-5 คน ที่ระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ถึงร้อยละ 33.3 อาจเป็นไปได้ที่จำนวนคนอาศัยในบ้านในกลุ่มนี้
 มีขนาดตัวอย่างขนาดเล็ก อาจทำให้ค่าที่ได้แปรปรวนไปจากควรที่จะเป็น เมื่อทดสอบด้วยค่า
 สถิติไคร-สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าไคร-สแควร์ (χ^2) = 2,08 ซึ่ง
 แสดงว่าจำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจำนวนคนอาศัยอยู่ในบ้าน กับตัวแปร
 ด้านการรักษายาบาลพบว่า ไม่มีแบบแผนที่แน่นอน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรในเรื่องสถานที่ได้รับ
 ยาเมื่อเจ็บป่วย สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับภูมิคุ้มกัน
 บี ซี จี ของบุตรคนแรก ปัจจัยจำนวนคนอยู่อาศัยในบ้านมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านการฝากครรภ์
 และสถานที่คลอดบุตรคนแรก โดยที่มีความสัมพันธ์เป็นส่วนกลับ กล่าวคือ เมื่อจำนวนคนอยู่อาศัย
 ในบ้านน้อย สัดส่วนของการไปฝากครรภ์และไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลจะสูง แต่เมื่อ
 จำนวนคนอยู่อาศัยในบ้านเพิ่มมากขึ้น สัดส่วนดังกล่าวจะลดลง

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามจำนวนคนอาศัย
ทั้งหมดในบ้าน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1-3	28.5	14.0	57.5	25.8(179)
4-5	25.0	25.0	50.0	32.9(228)
6 คนขึ้นไป	31.1	16.8	52.1	41.3(286)
รวม	28.4(197)	18.8(130)	52.8(366)	100.0(693)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	25.0	16.7	58.3	21.1(24)
4-5	13.2	28.9	57.9	33.3(38)
6 คนขึ้นไป	26.9	7.7	65.4	45.6(52)
รวม	21.9(25)	16.7(19)	61.4(70)	100.0(114)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	22.9	17.1	60.0	25.7(105)
4-5	24.3	27.8	47.9	35.3(144)
6 คนขึ้นไป	28.3	20.1	51.6	39.0(159)
รวม	25.5(104)	22.0(90)	52.5(214)	100.0(408)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	42.0	6.0	52.0	29.2(50)
4-5	37.0	13.0	50.0	26.9(46)
6 คนขึ้นไป	40.0	16.0	44.0	43.9(75)
รวม	39.8(68)	12.2(21)	48.0(82)	100.0(171)

$$x^2 = 10.31 \quad P - \text{Value} < 0.05$$

ตารางที่ 25 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัณโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม
จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยาและ จำนวนคนอาศัยทั้งหมดในบ้าน	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
รวมทุกระดับการศึกษา				
1-3	43.8	21.9	34.3	24.6(73)
4-5	44.1	24.5	31.4	34.3(102)
6 คนขึ้นไป	39.3	30.3	30.4	41.1(122)
รวม	42.1(125)	26.3(78)	31.6(94)	100.0(297)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	75.0	12.5	12.5	22.9(8)
4-5	55.6	11.1	33.3	25.7(9)
6 คนขึ้นไป	33.3	38.9	27.8	51.4(18)
รวม	48.6(17)	25.7(9)	25.7(9)	100.0(35)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	32.6	23.3	44.1	24.2(43)
4-5	44.9	24.6	30.5	38.8(69)
6 คนขึ้นไป	37.9	30.3	31.8	37.0(66)
รวม	39.3(70)	26.4(47)	34.3(61)	100.0(178)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
1-3	54.5	22.7	22.8	26.2(22)
4-5	37.5	29.2	33.3	28.6(24)
6 คนขึ้นไป	44.7	26.4	28.9	45.2(38)
รวม	45.2(38)	26.2(22)	28.6(24)	100.0(84)

$$\chi^2 = 2.08 \quad p\text{-Value} > 0.05$$

3. ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การรับฟังวิทยุรายการ สุขภาพและการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ เข้ามาพิจารณาร่วมด้วย ทั้งนี้โดยที่คาดว่า การได้รับความรู้ด้านรายการสุขภาพน่าจะมีผลต่อการรักษาพยาบาลของผู้ฟังและครอบครัว ซึ่งพิจารณาตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

3.1 การฟังวิทยุรายการสุขภาพ

ข้อมูลทั่วไปของ เขตชุมชนแออัดในกรรศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีวิทยุ แต่ผู้ที่รับฟังรายการสุขภาพมีไม่มากนัก โดยที่ผู้ไม่เคยฟังมีสูงถึงร้อยละ 73.7 จึงน่าจะมีความแตกต่างในด้านการรักษาพยาบาลระหว่างผู้รับฟังและที่ไม่ได้ฟังรายการสุขภาพ

3.1.1 สถานที่ได้รับยา เมื่อเจ็บป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพกับสถานที่ได้รับยา เมื่อเจ็บป่วย จากตารางที่ 26 พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฟังวิทยุรายการสุขภาพ เมื่อเจ็บป่วยจะไปซื้อยาจากร้านขายยาเป็นส่วนใหญ่มีถึงร้อยละ 71.4 ในขณะที่กลุ่มที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพ เป็นประจำและฟังเป็นบางครั้งไปซื้อยาจากร้านขายยา เมื่อเจ็บป่วยเพียงร้อยละ 42.3 และ 65.0 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงว่าผู้ที่รับฟังรายการสุขภาพเป็นประจำมีส่วนของการไปซื้อยาจากร้านขายยาค่าสุด

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณา พบว่าแบบแผนยังเป็นไปเช่นเดิม อาทิเช่น กลุ่มสตรีที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเลย เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) ก็พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 11.19 แสดงว่า การรับฟังวิทยุรายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.2 สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

การรับฟังวิทยุรายการสุขภาพมีผลต่อสถานที่ไปรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยด้วยเช่นกัน โดยพบว่ากลุ่มที่รับฟังเป็นประจำจะไปรักษาตัวที่คลินิกและโรงพยาบาลในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งหรือกลุ่มที่ไม่ได้ฟังเลย จากตารางที่ 27 พบว่า กลุ่มที่รับฟังวิทยุ

รายการสุขภาพเป็นบางครั้ง และกลุ่มที่ไม่ได้ฟัง เมื่อเจ็บป่วยจะไปซื้อยาจากร้านขายยามารักษาตนเองร้อยละ 31.8 และ 29.9 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราส่วนใกล้เคียงกัน

เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาพิจารณาด้วย พบว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้ฟังวิทยุรายการสุขภาพเลยและการศึกษาค่ากว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะไปซื้อยาที่ร้านขายยาเมื่อเจ็บป่วยสูงที่สุดร้อยละ 40.8 ในขณะที่กลุ่มที่ฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 100.0 เมื่อเจ็บป่วยจะไปรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล ส่วนที่ไปซื้อยาที่ร้านขายยาไม่พบเลย เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 5.97 นั่นคือการฟังวิทยุรายการสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับสถานที่ไปรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ร้อยละของสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
ฟังเป็นประจำ	42.3	23.1	34.6	4.1 (26)
ฟังเป็นบางครั้ง	65.0	15.0	20.0	22.0 (140)
ไม่ได้ฟัง	71.4	12.6	16.0	73.9 (470)
รวม	68.9 (438)	13.5 (86)	17.6 (112)	100.0 (636)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
ฟังเป็นประจำ		-	-	1.0 (1)*
ฟังเป็นบางครั้ง	66.7	14.3	19.0	20.2 (21)
ไม่ได้ฟัง	81.7	12.2	6.1	78.8 (82)
รวม	78.8 (82)	12.5 (13)	8.7 (9)	100.0 (104)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
ฟังเป็นประจำ	40.0	26.7	33.3	3.9 (15)
ฟังเป็นบางครั้ง	63.8	10.1	26.1	18.1 (69)
ไม่ได้ฟัง	71.0	13.1	15.9	78.0 (297)
รวม	68.5 (261)	13.1 (50)	18.4 (70)	100.0 (381)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
ฟังเป็นประจำ	40.0	20.0	40.0	6.6 (10)
ฟังเป็นบางครั้ง	66.0	22.0	12.0	33.1 (50)
ไม่ได้ฟัง	63.7	11.0	25.3	60.3 (91)
รวม	62.9 (95)	15.2 (23)	21.9 (33)	100.0 (151)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$x^2 = 11.19 \quad P - \text{value} < 0.05$$

ตารางที่ 27 ร้อยละของสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามการรับฟังวิทยุรายการ
สุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
รวมทุกระดับการศึกษา					
ฟังเป็นประจำ	50.0	37.5	12.5	-	4.2(16)
ฟังเป็นบางครั้ง	30.7	35.2	31.8	2.3	23.0(88)
ไม่ได้ฟัง	40.6	27.7	29.9	1.8	72.8(278)
รวม	38.8(148)	29.8(114)	29.6(113)	1.8(7)	100.0(382)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ฟังเป็นประจำ		-	-	-	1.6(1) [*]
ฟังเป็นบางครั้ง	30.8	38.5	30.7	-	20.6(13)
ไม่ได้ฟัง	26.5	32.7	40.8	-	77.8(49)
รวม	28.6(18)	33.3(21)	38.1(24)	-	100.0(63)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ฟังเป็นประจำ	33.3	44.5	22.2	-	4.0(9)
ฟังเป็นบางครั้ง	28.9	36.8	31.6	2.7	16.7(38)
ไม่ได้ฟัง	42.2	28.3	27.2	2.3	79.3(180)
รวม	39.6(90)	30.4(69)	27.8(63)	2.2(5)	100.0(227)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ฟังเป็นประจำ	66.7	33.3	-	-	6.5(6)
ฟังเป็นบางครั้ง	32.4	32.4	32.4	2.8	40.2(37)
ไม่ได้ฟัง	49.0	20.4	28.6	2.0	53.3(49)
รวม	43.5(40)	26.1(24)	28.3(26)	2.1	100.0(92)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$x^2 = 5.97$$

P - Value > 0.05

3.1.3 การฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพกับการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จากตารางที่ 28 พบว่า สตรีทุกกลุ่มส่วนใหญ่เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จะฝากครรภ์ซึ่งหมายถึงได้รับการดูแลก่อนคลอดโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่น่าสังเกตคือ กลุ่มที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพ เป็นประจำจะฝากครรภ์สูงสุดถึงร้อยละ 100.0 มากกว่ากลุ่มที่ ฟังเป็นบางครั้งและที่ไม่ได้ฟังเลย ซึ่งพบว่ามีร้อยละของการฝากครรภ์ใกล้เคียงกันมาก ร้อยละ 89.0 และ 88.0 ตามลำดับ

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณา พบว่า เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น การฝากครรภ์มีแนวโน้มสูงขึ้น อาทิเช่น ในระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มผู้ที่รับฟัง วิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำและฟังเป็นบางครั้ง มีถึงร้อยละ 100.0 ทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะที่ กลุ่มที่ไม่ได้ฟังเลยก็ฝากครรภ์สูงถึงร้อยละ 96.4 อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบค่าสถิติไคร์- สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 3.8 แสดงว่าการ รับฟังวิทยุรายการสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

3.1.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพกับสถานที่คลอดบุตร คนแรก จากตารางที่ 29 พบว่า สตรีกลุ่มที่ฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำ ส่วนใหญ่จะไป คลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลร้อยละ 96.3 มากกว่าสตรีกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ต่ำสุดในกลุ่มสตรีที่ ไม่ได้ฟัง ร้อยละ 88.4

เมื่อพิจารณาปัจจัยการศึกษาไปด้วย พบว่า แบบแผนชัดเจนเฉพาะ กลุ่มที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำ ซึ่งไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลสูงกว่ากลุ่มที่ รับฟังเป็นบางครั้งและกลุ่มที่ไม่ได้ฟัง อย่างไรก็ตาม เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นแนวโน้มของการ คลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลเพิ่มขึ้นในสตรีทุกกลุ่ม โดยเฉพาะระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถม- ปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำจะไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลถึงร้อยละ 100.0 กลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งและไม่ได้ฟังเลยก็อยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน เมื่อทดสอบด้วยค่า สถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 1.6 แสดงว่าการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ตารางที่ 28 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จำแนกตามการรับฟังวิทยุ
รายการสุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
รวมทุกระดับการศึกษา			
ฟังเป็นประจำ	100.0	-	4.5(28)
ฟังเป็นบางครั้ง	89.0	11.0	21.8(136)
ไม่ได้ฟัง	88.0	12.0	73.7(459)
รวม	88.8(553)	11.2(70)	100.0(623)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ		-	0.9(1)*
ฟังเป็นบางครั้ง	79.6	20.4	15.9(17)
ไม่ได้ฟัง	75.3	24.7	83.2(89)
รวม	74.8(80)	25.2(27)	100.0(107)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ	100.0	-	4.3(16)
ฟังเป็นบางครั้ง	95.3	4.7	18.4(68)
ไม่ได้ฟัง	89.5	10.5	77.3(286)
รวม	89.2(330)	10.8(40)	100.0(370)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ	100.0	-	7.5(11)
ฟังเป็นบางครั้ง	100.0	-	34.9(51)
ไม่ได้ฟัง	96.4	3.6	57.6(84)
รวม	97.9(143)	2.1(3)	100.0(146)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 3.80 \quad p\text{-value} > 0.05$$

ตารางที่ 29 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรคนแรก จำแนกตามการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
รวมทุกระดับการศึกษา			
ฟังเป็นประจำ	96.3	3.7	4.5(27)
ฟังเป็นบางครั้ง	88.6	11.5	21.8(130)
ไม่ได้ฟัง	88.4	11.6	73.7(438)
รวม	88.7(528)	11.3(67)	100.0(595)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ	.	-	1.0(1)*
ฟังเป็นบางครั้ง	80.0	20.0	15.4(16)
ไม่ได้ฟัง	77.0	23.0	83.6(87)
รวม	76.9(80)	23.1(24)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ	93.3	6.7	4.2(15)
ฟังเป็นบางครั้ง	90.1	9.9	18.7(67)
ไม่ได้ฟัง	89.1	10.9	77.1(276)
รวม	88.5(317)	11.5(41)	100.0(358)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ฟังเป็นประจำ	100.0	-	8.3(11)
ฟังเป็นบางครั้ง	98.9	1.1	35.3(47)
ไม่ได้ฟัง	98.7	1.3	56.4(75)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 1.617$$

P - Value > 0.05

3.1.5 การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพกับระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก จากตารางที่ 30 พบว่า สตรีกลุ่มที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นบางครั้งและไม่ได้ฟัง จะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรกระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไปมากกว่ากลุ่มสตรีที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำ กล่าวคือ กลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งและไม่ได้ฟังมีร้อยละ 49.0 และ 55.1 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ฟังเป็นประจำมีร้อยละ 34.5

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณาาร่วมด้วย พบว่า ในกลุ่มที่ระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสตรีที่ฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ ระยะเวลา 0-6 เดือน ร้อยละ 83.3 สูงกว่ากลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งและไม่ได้ฟัง ซึ่งมีร้อยละ 40.4 และ 34.3 ตามลำดับ สตรีในกลุ่มนี้ซึ่งมีการศึกษาสูง และส่วนใหญ่น่าจะเป็นผู้ทำงานด้านวิชาชีพ ซึ่งโดยลักษณะของงานจะไม่สามารถให้นมบุตร ในระยะเวลานาน เหมือนกับสตรีที่ไม่ได้ทำงานหรือทำงานแม่บ้านเป็นส่วนใหญ่

3.1.6 การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก จากตารางที่ 31 พบว่า สตรีกลุ่มที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำ บุตรคนแรกจะได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง มากกว่าสตรีกลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งและสตรีกลุ่มที่ไม่ได้ฟังเลย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า สตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้ บุตรคนแรกไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี มีถึงร้อยละ 33.3 และ 33.0 ตามลำดับ

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณาาร่วมด้วย พบว่า ในระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำ ทั้งหมดจะได้รับภูมิคุ้มกัน 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง คือร้อยละ 88.9 และ 11.1 ตามลำดับ ส่วนสตรีกลุ่มที่ฟังเป็นบางครั้งและสตรีกลุ่มที่ไม่ได้ฟัง ไม่เคยได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ยังอยู่ในอัตราสูงเช่นเดิมคือร้อยละ 34.5 และ 30.4 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 16.59 ซึ่งแสดงว่าการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัจจัยการรับฟังวิทยุรายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านการรักษาพยาบาลพอสมควร กล่าวคือ ผู้ที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำจะไปซื้อยาจากร้านขายยาเมื่อเจ็บป่วยในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฟังหรือฟัง เป็นบางครั้ง เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยทางการศึกษา พบว่า ในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงผู้ที่รับฟังวิทยุรายการสุขภาพเป็นประจำจะไปซื้อยาจากร้านขายยาในสัดส่วนที่ต่ำสุด นอกจากนี้ผู้รับฟังรายการสุขภาพเป็นประจำจะมีสัดส่วนของการไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหรือคลินิก เมื่อยามเจ็บป่วยสูงกว่ากลุ่มอื่น รวมถึงการไปฝากครรภ์สูงสุดถึงร้อยละ 100.0 และการคลอดบุตรที่โรงพยาบาล การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรกก็สูงกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่แบบแผนการให้นมแม่แก่บุตรของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่มีระยะเวลาสั้นกว่ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะในระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่รับฟังรายการวิทยุเป็นประจำเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียง 0-6 เดือน สูงถึงร้อยละ 83.3

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามรายการฟัง
วิทยุรายการสุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
<u>รวมทุกระดับการศึกษา</u>				
ฟังเป็นประจำ	48.3	17.2	34.5	4.2(29)
ฟังเป็นบางครั้ง	32.0	19.0	49.0	22.1(153)
ไม่ได้ฟัง	26.3	18.6	55.1	73.7(510)
รวม	28.5(197)	18.6(129)	52.9(366)	100.0(692)
<u>ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ	-	-	-	0.9(1)*
ฟังเป็นบางครั้ง	33.3	9.5	57.2	18.4(21)
ไม่ได้ฟัง	19.6	17.4	63.0	80.7(92)
รวม	21.9(25)	16.7(19)	61.4(70)	100.0(114)
<u>จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ	25.0	25.0	50.0	3.9(16)
ฟังเป็นบางครั้ง	25.3	25.4	49.3	18.5(75)
ไม่ได้ฟัง	25.6	20.9	53.5	77.6(316)
รวม	25.6(104)	21.9(89)	52.5(214)	100.0(407)
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ	83.3	-	16.7	7.0(12)
ฟังเป็นบางครั้ง	40.4	14.0	45.6	33.3(57)
ไม่ได้ฟัง	34.3	12.7	53.0	59.7(102)
รวม	39.8(68)	12.2(21)	48.0(82)	100.0(171)

$$\chi^2 = 8.33$$

$$P - \text{Value} > 0.05$$

ตารางที่ 31 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัดโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม การรับฟังวิทยุรายการสุขภาพและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการรับฟังวิทยุ รายการสุขภาพ	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
<u>รวมทุกระดับการศึกษา</u>				
ฟังเป็นประจำ	84.6	15.4	-	4.4(13)
ฟังเป็นบางครั้ง	50.8	15.9	33.3	21.2(63)
ไม่ได้ฟัง	37.1	29.9	33.0	74.4(221)
รวม	42.1(125)	26.3(78)	31.6(94)	100.0(297)
<u>ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ	-	-	-	-
ฟังเป็นบางครั้ง		-	-	2.9(1)*
ไม่ได้ฟัง	47.0	26.5	26.5	97.1(34)
รวม	48.6(17)	25.7(9)	25.7(9)	100.0(35)
<u>จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ			-	2.2(4)*
ฟังเป็นบางครั้ง	54.5	12.1	33.4	18.5(33)
ไม่ได้ฟัง	34.8	29.8	35.4	79.3(141)
รวม	39.3(70)	26.4(47)	34.3(61)	100.0(178)
<u>สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4</u>				
ฟังเป็นประจำ	88.9	11.1	-	10.7(9)
ฟังเป็นบางครั้ง	44.8	20.7	34.5	34.5(29)
ไม่ได้ฟัง	37.0	32.6	30.4	54.8(46)
รวม	45.2(38)	26.2(22)	28.6(24)	100.0(84)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 16.59$$

P - Value < 0.05

3.2 การดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อสุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาลของประชากร ข้อมูลทั่วไปจากชุมชนแออัดที่ปรับปรุงแล้วในการศึกษาคั้งนี้แสดงว่า ร้อยละ 46.5 ของสตรีดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำหรือบางครั้ง ในขณะที่ร้อยละ 53.5 ไม่เคยดู การวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพแยกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 สถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ กับสถานที่ได้รับยาเจ็บป่วย ในตารางที่ 32 พบว่า สตรีกลุ่มที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำ เมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาจากร้านขายยาน้อยกว่ากลุ่มอื่นคือร้อยละ 60.3 ในขณะที่สตรีกลุ่มที่ดูเป็นบางครั้งหรือไม่ดูเลย เมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาจากร้านขายยาสูงกว่าคือร้อยละ 66.7 และ 72.0 ตามลำดับ

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษามาพิจารณาก็พบว่า เป็นจริงเกือบทุกระดับการศึกษา เช่น สตรีกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ดูเป็นประจำซื้อยาจากร้านขายยาร้อยละ 52.2 ในขณะที่สตรีกลุ่มที่ดูเป็นบางครั้งและไม่ได้ดู ซื้อยาจากร้านขายยาสูงกว่าคือร้อยละ 63.0 และ 67.3 ตามลำดับ ยกเว้นสตรีกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ดูเป็นประจำเมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาจากร้านขายยาสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือร้อยละ 83.3 อาจเป็นไปได้ว่าขนาดตัวอย่างของสตรีกลุ่มนี้ ซึ่งมีเพียง 6 ราย อาจเป็นผลทำให้ค่าที่ได้ผันแปรไม่เป็นไปตามแบบแผนที่คาดไว้ เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 8.78 ซึ่งแสดงว่าการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสถานที่ได้รับยาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.2 สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จากตารางที่ 33 พบว่า สตรีกลุ่มที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ เมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยาจากร้านขายยา รักษาตนเองมากกว่าไปโรงพยาบาลหรือคลินิกสูงกว่าสตรีกลุ่มที่ดูเป็นประจำและที่ดูเป็นบางครั้งคือร้อยละ 33.8 ในขณะที่สตรีกลุ่มที่ดูเป็นประจำหรือดูเป็นบางครั้งจะซื้อยาจากร้านขายยาดำกว่าคือร้อยละ 25.0 และ 25.5 ตามลำดับ

เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านการศึกษาของสตรี สตรีที่ดูเป็นประจำจะไปโรงพยาบาลหรือคลินิกเมื่อเจ็บป่วยสูงกว่าสตรีกลุ่มที่ดูเป็นบางครั้งและไม่ได้ดู มีข้อยกเว้นในกลุ่มของสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีร้อยละของผู้ที่ไปซื้อยามารักษาตนเองในอัตราสูงไล่เสียกัน ส่วนสตรีกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ดูเป็นประจำจะไปซื้อยาที่ร้านขายยาค่ากว่าคือร้อยละ 17.6 ในขณะที่สตรีกลุ่มที่ดูเป็นบางครั้งและไม่ได้ดูไปซื้อยาที่ร้านขายยาร้อยละ 26.1 และ 37.9 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร้-สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือค่าไคร้-สแควร์ (χ^2) = 7.37 ซึ่งแสดงว่าการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสถานที่ไปรักษา เมื่อเจ็บป่วยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 ร้อยละของสถานที่ได้รับยาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามการดูแลโทรทัศนัยการ
สุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการดูแลโทรทัศนัย รายการสุขภาพ	สถานที่ได้รับยา			รวม
	ร้านขายยา	โรงพยาบาล	คลินิก	
รวมทุกระดับการศึกษา				
ดูเป็นประจำ	60.3	14.7	25.0	10.7(6๘)
ดูเป็นบางครั้ง	66.7	12.2	21.1	37.2(237)
ไม่เคยดู	72.0	14.5	13.6	52.1(332)
รวม	68.8(438)	13.6(87)	17.6(112)	100.0(637)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ	83.3	-	16.7	5.8(6)
ดูเป็นบางครั้ง	70.6	14.7	14.7	32.7(34)
ไม่เคยดู	82.8	12.5	4.7	61.5(64)
รวม	78.8(82)	12.5(13)	8.7(9)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ	61.5	12.8	25.7	10.2(39)
ดูเป็นบางครั้ง	67.7	10.8	21.5	34.0(130)
ไม่เคยดู	70.0	15.0	15.0	55.8(213)
รวม	68.3(261)	13.4(51)	18.3(70)	100.0(382)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ	52.2	21.7	26.1	15.2(23)
ดูเป็นบางครั้ง	63.0	13.7	23.3	48.3(73)
ไม่เคยดู	67.3	14.5	18.2	36.5(55)
รวม	62.9(95)	15.2(23)	21.9(33)	100.0(151)

$$\chi^2 = 8.78 \quad P\text{-Value} > 0.05$$

ตารางที่ 33 ร้อยละของสถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามการดูแลโทรทัศนรายการ
สุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการดูแลโทรทัศน รายการสุขภาพ	สถานที่ไปรักษาเมื่อเจ็บป่วย				รวม
	คลินิก	โรงพยาบาล	ร้านขายยา	ไม่รักษา	
รวมทุกระดับการศึกษา					
ดูเป็นประจำ	50.0	22.7	25.0	2.3	11.5 (44)
ดูเป็นบางครั้ง	43.3	29.8	25.5	1.4	36.8 (141)
ไม่ได้ดู	32.8	31.4	33.8	2.0	51.7 (198)
รวม	38.6 (148)	29.8 (114)	29.8 (114)	1.8 (7)	100.0 (383)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ดูเป็นประจำ	40.0	20.0	40.0	-	7.9 (5)
ดูเป็นบางครั้ง	34.8	26.1	39.1	-	36.5 (23)
ไม่ได้ดู	22.9	40.0	37.1	-	55.6 (35)
รวม	28.6 (18)	33.3 (21)	38.1 (24)	-	100.0 (63)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ดูเป็นประจำ	45.5	27.3	27.2	-	9.6 (22)
ดูเป็นบางครั้ง	43.1	33.3	20.8	2.8	31.6 (72)
ไม่ได้ดู	36.6	29.1	32.1	2.2	58.8 (134)
รวม	39.5 (90)	30.3 (69)	28.0 (64)	2.2 (5)	100.0 (228)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4					
ดูเป็นประจำ	58.8	17.6	17.6	6.0	18.5 (17)
ดูเป็นบางครั้ง	47.8	26.1	26.1	-	50.0 (46)
ไม่ได้ดู	27.6	31.0	37.9	3.5	31.5 (29)
รวม	43.5 (40)	26.1 (24)	28.2 (26)	2.2 (2)	100.0 (92)

$$x^2 = 7.37 \quad P - \text{Value} > 0.05$$

3.2.3 การฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก

ในกรณีที่เกี่ยวกับการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จากตารางที่ 34 พบว่าส่วนใหญ่สตรีทุกกลุ่ม เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกจะฝากครรภ์ มีข้อนำสังเกตว่า สตรีกลุ่มที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะฝากครรภ์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เป็นบางครั้งและกลุ่มที่ไม่ได้ดูคือร้อยละ 98.4 โดยที่กลุ่มที่ไม่ได้ดูจะฝากครรภ์ต่ำสุดคือร้อยละ 87.1

เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษามาพิจารณาด้วยยังพบแบบแผน เช่น เดิม โดยเฉพาะในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะฝากครรภ์สูงสุดถึงร้อยละ 100.0 และทุกกลุ่มมีแนวโน้มการฝากครรภ์สูงขึ้นตามระดับการศึกษา เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) = 6.79 ซึ่งแสดงว่าการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.4 สถานที่คลอดบุตรคนแรก

สำหรับ เรื่องที่เกี่ยวกับการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับสถานที่คลอดบุตรคนแรก ในตารางที่ 35 พบว่า ส่วนใหญ่สตรีทุกกลุ่มจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาล แต่กลุ่มสตรีที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลสูงกว่าสตรีกลุ่มที่ไม่เป็นบางครั้ง และกลุ่มที่ไม่ได้ดูคือร้อยละ 95.1 โดยที่กลุ่มที่ไม่ได้ดูไปคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลต่ำสุดคือร้อยละ 87.4

เมื่อนำปัจจัยการศึกษาามาพิจารณาพบว่า สตรีกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลสูงสุดถึงร้อยละ 100.0 ส่วนสตรีกลุ่มที่ไม่เป็นบางครั้งและไม่ได้ดูก็มีแนวโน้มคลอดบุตรคนแรกที่โรงพยาบาลสูงขึ้นตามระดับการศึกษา เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร์-สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ ค่าไคร์-สแควร์ (χ^2) 3.02 แสดงว่า การดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสถานที่คลอดบุตรคนแรก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 34 ร้อยละของการฝากครรภ์เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนแรก จำแนกตามการดูโทรทัศน์
รายการสุขภาพ และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการดูโทรทัศน์ รายการสุขภาพ	การฝากครรภ์		รวม
	ฝาก	ไม่ฝาก	
รวมทุกระดับการศึกษา			
ดูเป็นประจำ	98.4	1.6	10.1 (63)
ดูเป็นบางครั้ง	88.5	11.5	36.4 (227)
ไม่ได้ดู	87.1	12.9	53.5 (334)
รวม	88.8 (554)	11.2 (70)	100.0 (624)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ดูเป็นประจำ	100.0	-	4.7 (5)
ดูเป็นบางครั้ง	70.6	29.4	31.8 (34)
ไม่ได้ดู	75.0	25.0	63.5 (68)
รวม	74.8 (80)	25.5 (27)	100.0 (107)
จบชั้นประถมศึกษา 4			
ดูเป็นประจำ	97.2	28.8	9.7 (36)
ดูเป็นบางครั้ง	87.8	12.2	33.2 (123)
ไม่ได้ดู	88.7	11.3	57.1 (212)
รวม	89.3 (331)	10.8 (40)	100.0 (371)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4			
ดูเป็นประจำ	100.0	-	15.1 (22)
ดูเป็นบางครั้ง	98.6	1.4	47.9 (70)
ไม่ได้ดู	96.3	3.7	37.0 (54)
รวม	97.9 (143)	2.1 (3)	100.0 (146)

$$\chi^2 = 6.79$$

df = 1, p < 0.05

ตารางที่ 35 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรคนแรก จำแนกตามการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพ
และการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการดูโทรทัศน์ รายการสุขภาพ	สถานที่คลอดบุตรคนแรก		รวม
	โรงพยาบาล	บ้าน	
รวมทุกระดับการศึกษา			
ดูเป็นประจำ	95.1	4.9	10.2(61)
ดูเป็นบางครั้ง	88.9	11.1	36.4(217)
ไม่ได้ดู	87.4	12.6	53.4(318)
รวม	88.8(529)	11.2(67)	100.0(596)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
ดูเป็นประจำ	80.0	20.0	4.8(5)
ดูเป็นบางครั้ง	75.0	25.0	30.8(32)
ไม่ได้ดู	77.6	22.4	64.4(67)
รวม	76.9(80)	23.1(24)	100.0(104)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
ดูเป็นประจำ	94.1	5.9	9.5(34)
ดูเป็นบางครั้ง	87.5	12.5	33.4(120)
ไม่ได้ดู	88.3	11.7	57.1(205)
รวม	88.6	11.4	100.0(359)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
ดูเป็นประจำ	100.0	-	16.5(22)
ดูเป็นบางครั้ง	98.5	1.5	48.9(65)
ไม่ได้ดู	97.8	2.2	34.6(46)
รวม	98.5(131)	1.5(2)	100.0(133)

3.2.5 การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก ในตารางที่ 36 พบว่า ส่วนใหญ่สตรีทุกกลุ่มจะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรกระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไป แต่ในสตรีกลุ่มที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีร้อยละ 43.9 ในขณะที่กลุ่มที่ดูเป็นบางครั้งและที่ไม่ได้ดูร้อยละ 50.4 และ 56.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาพบว่า ในสตรีกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำ เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรกระยะ 0-6 เดือนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือร้อยละ 57.7 ในขณะที่กลุ่มดูเป็นบางครั้งและไม่ได้ดูมีเพียงร้อยละ 43.8 และ 27.7 ตามลำดับ และมีข้อสังเกตว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นสำหรับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ระยะสั้น เข้าในทุกกลุ่ม เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร-สแควร์ (χ^2) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือค่าไคร-สแควร์ (χ^2) = 4.79 แสดงว่าการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.6 การได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรก ตารางที่ 37 พบว่า ถึงแม้ว่าบุตรของสตรีทุกกลุ่มส่วนใหญ่จะได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง แต่สตรีที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำมีร้อยละของบุตรที่ไม่ได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี เลยต่ำสุดคือร้อยละ 12.9 สูงขึ้นมาคือกลุ่มสตรีที่ดูเป็นบางครั้งร้อยละ 26.3 และสูงสุดในกลุ่มสตรีที่ไม่เคยดูร้อยละ 38.4

เมื่อนำปัจจัยระดับการศึกษาของสตรีมาพิจารณาด้วย พบว่าแบบแผนยังคงเป็นเช่นเดิม อาทิเช่น ในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สตรีกลุ่มที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำและดูเป็นบางครั้ง มีบุตรที่ไม่เคยรับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ร้อยละ 11.1 และ 34.7 ตามลำดับ ในขณะที่สตรีที่ไม่เคยดู มีบุตรที่ไม่ได้รับภูมิคุ้มกันดังกล่าวร้อยละ 37.9 เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไคร-สแควร์ (χ^2) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือค่าไคร-สแควร์ (χ^2) = 25.88 ซึ่งแสดงว่าการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี ของบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาสรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดูโทรทัศน์รายการสุขภาพกับด้านสุขภาพ การรักษาพยาบาล พบว่า ผู้ที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำมีความทันสมัยด้านการรักษาพยาบาลมากกว่ากลุ่มที่ไม่ดูเป็นบางครั้งและกลุ่มที่ไม่ได้ดู โดยที่กลุ่มสตรีที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะไปชื้อยาจากร้านขายยาเมื่อเจ็บป่วยในสัดส่วนที่น้อยกว่า และไปรักษาพยาบาลที่คลินิกหรือโรงพยาบาลในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่น การฝากครรภ์และการไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาล ตลอดจนการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี สำหรับบุตรคนแรกก็สูงกว่ากลุ่มอื่นเช่นกัน ในขณะที่เมื่อพิจารณาถึงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สตรีที่ดูโทรทัศน์รายการสุขภาพเป็นประจำจะให้นมแม่แก่บุตรในระยะเวลาที่สั้นกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากการให้นมบุตรช่วง 0-6 เดือน เมื่อนำปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีเข้ามาพิจารณาด้วย แบบแผนความแตกต่างดังกล่าวยังคงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบแผนจะยิ่งชัดเจนในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงในระดับสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปัจจัยด้านการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงนั้นพบว่า ถึงแม้ในกลุ่มสตรีที่ไม่เคยดูรายการสุขภาพเลย ก็มีความทันสมัยด้านการรักษาพยาบาลและด้านสุขภาพ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 ร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่ของบุตรคนแรก จำแนกตามการดูโทรทัศน์

รายการสุขภาพ และการศึกษามารยา

การศึกษาของมารยา และการดูโทรทัศน์ รายการสุขภาพ	ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่			รวม
	0-6 เดือน	7-12 เดือน	12 เดือนขึ้นไป	
รวมทุกระดับการศึกษา				
ดูเป็นประจำ	34.2	21.9	43.9	10.5 (73)
ดูเป็นบางครั้ง	30.4	19.2	50.4	36.1 (250)
ไม่ได้ดู	25.9	17.8	56.3	53.4 (370)
รวม	28.4 (197)	18.8 (130)	52.8 (366)	100.0 (693)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
ดูเป็นประจำ	14.2	42.9	42.9	6.1 (7)
ดูเป็นบางครั้ง	17.1	20.0	62.9	30.7 (35)
ไม่ได้ดู	25.0	12.5	62.5	63.2 (72)
รวม	21.9 (25)	16.7 (19)	61.4 (70)	100.0 (114)
จบชั้นประถมศึกษา 4				
ดูเป็นประจำ	22.5	27.5	50.0	9.8 (40)
ดูเป็นบางครั้ง	25.9	24.4	49.7	33.1 (135)
ไม่ได้ดู	25.8	19.7	54.5	57.1 (233)
รวม	25.5 (104)	22.0 (90)	52.5 (214)	100.0 (408)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษา 4				
ดูเป็นประจำ	57.7	7.7	34.6	15.2 (26)
ดูเป็นบางครั้ง	43.8	10.0	46.3	46.8 (80)
ไม่ได้ดู	27.7	16.9	55.4	38.0 (65)
รวม	39.8 (68)	12.2 (21)	48.0 (82)	100.0 (171)

$$\chi^2 = 4.79$$

$$P - \text{Value} > .05$$

ตารางที่ 37 ร้อยละของการได้รับภูมิคุ้มกัน บี ซี จี (วัณโรค) ของบุตรคนแรก จำแนกตาม การอุทิศตนรายการสุขภาพและการศึกษาของภรรยา

การศึกษาของภรรยา และการอุทิศตน รายการสุขภาพ	จำนวนครั้งที่ได้รับภูมิคุ้มกัน			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ไม่เคย	
รวมทุกระดับการศึกษา				
ดูเป็นประจำ	80.6	6.5	12.9	10.4(31)
ดูเป็นบางครั้ง	44.4	29.3	26.3	33.3(99)
ไม่ได้ดู	33.5	28.1	38.4	56.3(167)
รวม	42.1(125)	26.3(78)	31.6(94)	100.0(297)
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ		-	-	2.9(1)*
ดูเป็นบางครั้ง	85.7	14.3	-	20.0(7)
ไม่ได้ดู	37.0	29.6	33.4	77.1(27)
รวม	48.6(17)	25.7(9)	25.7(9)	100.0(35)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ	83.3	5.6	11.1	10.1(18)
ดูเป็นบางครั้ง	38.8	26.5	34.7	27.5(49)
ไม่ได้ดู	32.4	29.7	37.9	62.4(111)
รวม	39.3(70)	26.4(47)	34.3(61)	100.0(84)
สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4				
ดูเป็นประจำ	75.0	8.3	16.7	14.3(12)
ดูเป็นบางครั้ง	44.2	34.9	20.9	51.2(43)
ไม่ได้ดู	34.5	20.7	44.8	34.5(29)
รวม	45.2(38)	26.2(22)	28.6(24)	100.0(84)

* น้อยกว่า 5 ราย

$$\chi^2 = 25.88$$

P - Value < 0.05